

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky a psychologie

VESNICKÉ MATEŘSKÉ ŠKOLY A JEJICH PROBLÉMY

Bakalářská práce

Autor práce: **Zuzana Bartošová**

Vedoucí práce: **Mgr. Eva Svobodová**

Katedra pedagogiky a psychologie

Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy, prezenční

České Budějovice 2012

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci „Vesnické mateřské škola a jejich problémy“ jsem vypracovala samostatně s použitím pramenů a literatury uvedené v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 31. března 2012

Zuzana Bartošová

PODĚKOVÁNÍ

Chtěla bych tímto poděkovat především mé vedoucí bakalářské práce Mgr. Svobodové Evě za její nápady, rady, připomínky a hlavně za trpělivost, důslednost a oporu při tvorbě této práce. Dále děkuji všem učitelkám mateřských škol, které mi poskytly rozhovor pro tento výzkum. Děkuji také zaměstnancům školy a obci Novosedly nad Nežárkou, která mi poskytla informace ze svých kronik a v neposlední řadě děkuji pamětníkům školy, za ochotu přispět do mé práce svými vzpomínkami.

ABSTRAKT

Vesnické mateřské školy a jejich problémy

Bakalářská práce se zaměřuje na vesnické mateřské školy a jejich problémy. Jejím cílem je upozornit na problémy, které sužují vesnické mateřské školy a pokusit se nastínit cestu k jejich řešení. V první, teoretické části, je nahlíženo na podmínky a organizaci předškolního vzdělávání především z pohledu Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání a jeho výkladů, s důrazem na jejich význam pro fungování každé mateřské školy. Ve druhé, praktické části, je formou strukturovaného rozhovoru mapována problematika deseti vesnických mateřských škol na okrese Jindřichův Hradec. Součástí praktické části je též případová studie jednotřídní mateřské školy v Novosedlech nad Nežárkou.

Klíčová slova: podmínky a organizace z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání - vesnické mateřské školy - perspektivy vesnických mateřských škol

ABSTRACT

Village nursery school and their problems

The bachelor thesis is focused on village nursery schools and their problems. The target of the thesis is to point out problems, which trouble the village nursery school, and to try to sketch a way to the solution. The first part is theoretical. There is looked on conditions and organization of pre-school education mainly from perspective of the Framework curriculum for pre-school education and its explanations with accent on their importance for the functioning of every nursery school. In the second part, practical, there are mapped problems of ten village nursery schools in Jindřichův Hradec region using a structured interviews. The case study of one-class nursery school in Novosedly nad Nežárkou is also a component of the practical part.

Keywords: conditions and organization from the Framework curriculum for pre-school education - village nursery school - perspectives village nursery school

OBSAH

OBSAH.....	6
ÚVOD.....	8
I. TEORETICKÁ ČÁST.....	9
1 PODMÍNKY PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	9
1.1 Věcné podmínky.....	10
1.2 Životospráva.....	11
1.3 Psychosociální podmínky.....	11
1.3.1 Psychosociální podmínky podle RVP PV.....	12
1.3.2 Modely potřeb podle českých psychologů (J. Langmeier, Z. Matějček).....	13
1.3.3 Lidské potřeby podle psychologa A. Maslowa.....	15
2 ORGANIZACE VZDĚLÁVÁNÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE.....	17
2.1 Základní formy vzdělávání.....	18
2.1.1 Dělení podle časového hlediska.....	18
2.1.1.1 Volná hra.....	19
2.1.1.2 Řízená činnost.....	19
2.1.1.3 Stravování.....	19
2.1.1.4 Odpočinek a hygiena.....	20
2.1.1.5 Pobyt venku.....	20
2.1.1.6 Rituály.....	20
2.1.1.7 Nepravidelné činnosti.....	20
3 ŘÍZENÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY.....	21
4 PERSONÁLNÍ A PEDAGOGICKÉ ZAJIŠTĚNÍ.....	22
4.1 Návrh pracovní náplně pedagogických pracovníků.....	22
4.2 Pracovní náplň ředitelky škol.....	23
4.3 Pracovní náplň ředitelky mateřské školy s právní subjektivitou.....	23
4.4 Obsah pracovní náplně učitelky mateřské školy.....	24
5 SPOLUÚČAST RODIČŮ.....	24
II. PRAKTICKÁ ČÁST.....	26

6 STANOVENÍ CÍLŮ A VÝZKUMNÝCH OTÁZEK.....	26
7 METODIKA.....	27
8 ZKOUMANÉ VESNICKÉ MATEŘSKÉ ŠKOLY	27
9 PŘÍPADOVÁ STUDIE ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÉ ŠKOLY V NOVOSEDLECH NAD NEŽÁRKOU	32
9.1 Kniha památní – Národní škola v Novosedlech nad Nežárkou.....	33
9.2 Výtažek z kroniky mateřské školy v Novosedlech nad Nežárkou	37
10 PREZENTACE VÝSLEDKŮ	51
11 DISKUSE	55
ZÁVĚR	56
SEZNAM POUŽITÉ A CITOVANÉ LITERATURY.....	57
SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDORJŮ	59
SEZNAM PŘÍLOH.....	60

Bibliografický záznam

BARTOŠOVÁ, Z. *Vesnické mateřské školy a jejich problémy*. České Budějovice: 2012. Bakalářská práce. Pedagogická fakulta Jihočeské Univerzity, Katedra pedagogiky. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Eva Svobodová.

ÚVOD

Téma mé práce „Vesnické mateřské školy a jejich problémy“ jsem si vybrala proto, abych upozornila na problémy, které sužují vesnické mateřské školy a nastínila cestu k jejich řešení. Z vlastní zkušenosti vím, že každá mateřská škola, jak městského tak vesnického typu, řeší nějaké problémy, a proto by mě zajímalo, čeho všeho se mohou týkat.

Za vesnickou mateřskou školu považuji maximálně dvoutřídní školu v malé obci do 1000 obyvatel, obvykle připojenou k malotřídní základní škole. Těmto mateřským školám náleží šatna, herna, třída, sociální zařízení, pokud prostory dovolí tak i vlastní ložnice a jídelna. Kapacita třídy v mateřské škole může být až 24 dětí. Děti ve vesnických mateřských školách mají bezprostřední kontakt s okolní přírodou ve formě pobytů či vycházek do lesa, na louku, k řece a k rybníkům.

Mým cílem práce je zjistit, jaké drobné problémy mohou řešit vesnické mateřské školy, jak se pedagogům pracuje a co pedagogové vnímají jako výhodu či naopak nevýhodu vesnických mateřských škol. A také jaké mají tyto mateřské školy vztahy se zřizovatelem a s rodiči. Závěrem bych si chtěla zmapovat mateřskou školu, ve které bych ráda v budoucnu pracovala. Výsledkem má být shrnutí drobných problémů a nastínění jejich řešení, ne hodnocení mateřských škol nebo práce učitelů.

V teoretické části se zaměřuji na rozbor podmínek a organizačních forem předškolního vzdělávání z pohledu Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. Zabývám se návrhem pracovní náplně pedagogických zaměstnanců v mateřských školách.

V praktické části zmapuji problematiku vesnických mateřských škol na okrese Jindřichův Hradec pomocí strukturovaného rozhovoru a zrealizuji případovou studii jednotřídní vesnické mateřské školy v tomto regionu a to Základní školu a Mateřskou školu Novosedly nad Nežárkou.

I. TEORETICKÁ ČÁST

V této části práce se budu zabývat podmínkami a organizačními formami předškolního vzdělávání podle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV), které popisují do jisté míry optimální podobu předškolního vzdělávání.

Bečvářová (2003, s. 32) vyzdvihuje, že: *„Prostřednictvím RVP PV dostává předškolní vzdělávání jasnou koncepci, pravidla (co musí) i mantinely (kam až jít může), které školy musí respektovat, ale v rámci kterých se mohou svobodně pohybovat. Vyjadřuje i základní kritéria pro hodnocení kvality vzdělávání, a to jak průběhu, tak i výsledků.“*

V jedné z kapitol od Bečvářové (2003), která obsahuje RVP PV, jsou popisovány podmínky. Tyto podmínky se dále dělí na věcné, sociální a organizační (zdravotní, personální, životosprávné, psychosociální), podmínky spolupráce školy s dalšími partnery i další předpoklady důležité pro naplňování cílů předškolního vzdělávání. V následující části jednotlivé podmínky podrobněji rozpracuji.

1 PODMÍNKY PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Dle RVP PV (2004, s. 32): *„Základní podmínky, které je třeba při vzdělávání dětí dodržovat, jsou legislativně vymezeny příslušnými právními normami (zákony, vyhláškami, prováděcími právními předpisy). V návaznosti na ně RVP PV podrobněji popisuje a doplňuje další materiální, organizační, personální, psychohygienické a pedagogické podmínky, které příznivě ovlivňují, resp. podmiňují kvalitu poskytovaného vzdělávání, vymezenou a požadovanou RVP PV. Podmínky popisují do jisté míry optimální podobu předškolního vzdělávání. Většina z nich je dnes v praxi běžně či alespoň zpravidla splňována. Počítá se s tím, že realizace některých může být omezena možnostmi jednotlivých mateřských škol, popř. v současné době limitována finančními prostředky krajů či obcí. Jde však o to, aby podmínky, které jsou dnes pro předškolní vzdělávání považovány za žádoucí, byly postupně vytvářeny a v rozsahu možností jednotlivých mateřských škol a zřizovatelů optimálně naplňovány.“*

Mezi základní podmínky, které je třeba dodržovat při předškolním vzdělávání dětí, patří tyto kritéria: věcné podmínky, životospráva, psychosociální podmínky,

organizace, řízení mateřské školy, personální a pedagogické zajištění a v neposlední řadě spoluúčast rodičů. Do okolí či prostředí, v němž se dítě učí podle Bruceové (1996), zahrnujeme lidi, s nimiž dítě vstupuje do interakce. Dále materiální vybavení, se kterým se setkává a s jehož pomocí rozvíjí své dovednosti. Místo, ve kterém se dítě nachází, a zážitky, které v něm prožívá. Prostředí je vlastně mechanismus, jímž učitel pojí dítě s různými obory lidského poznání. Předpokladem úspěšného vyučování je nalézt v tom určité znalosti odpovídající dětské úrovni, podporovat jejich osvojování a v neposlední řadě tyto dětské znalosti postupně rozšiřovat.

1.1 Věcné podmínky

Plně vyhovující věcné podmínky v mateřské škole jsou ty, jež splňují tyto požadavky:

Bruceová (1996) zmiňuje, že základem vnějšího prostředí je materiální vybavení. Umožňuje poskytovat dítěti zážitky z první ruky, a proto je třeba, aby mělo kolem sebe široký záběr a aby do něj spadaly objekty přírodní i vytvořené lidmi.

Podle RVP PV (2004) má mít mateřská škola vhodné prostorové uspořádání a dostatečně velké prostory pro nejrůznější skupinové i individuální činnosti s dětmi (hernu, třídu se stolky a židlemi, sociální zařízení, šatnu, popřípadě speciální místnost na odpočinek a tělocvičnu). V některých venkovských mateřských školách mají speciální místnost – ložnici pro děti, což ulehčí práci s každodenním připravováním lehátek. Třída je vybavena zdravotně nezávadným, bezpečným a vkusným nábytkem. Stoly, lůžka, židle a sociální zařízení vyhovují počtu dětí a také antropometrickým požadavkům.

Pedagogové plně využívají všechny materiály, pomůcky, náčiní, hračky a doplňky, které jsou průběžně obnovovány. Vybavení herny odpovídá počtu a věku dětí ve třídě.

Pedagogové spolu s dětmi stanovují pravidla pro využívání, zacházení a uklízení hraček. Umístění hraček, pomůcek, náčiní a doplňků je vyhovující, pokud na ně děti dobře vidí, mohou si je samostatně půjčit a také vědí, kam je zpět uklidit.

Na výzdobě a úpravě budovy celého interiéru školy se podílejí samy děti svými výtvy. Rodiče mohou vidět, jak zručné a šikovné mají své děti. Na vesnicích mohou dětské výtvy zdobit interiér či výlohu obchodů, jak tomu je právě v naší vsi (Novosedly nad Nežárkou), kde se mohou obyvatelé obce podívat, jak jsou děti šikovné.

K budově mateřské školy bezprostředně patří také zahrada či hřiště. Pokud tomu

tak není, využívají se podobné prostory v dostupné vzdálenosti. Hřiště či školní zahrada je vybavena tak, aby dětem umožňovala rozmanité pohybové vyžití i další jiné aktivity. Výhoda vesnické mateřské školy spočívá v možnosti využití blízké okolní krajiny a přírody. Častěji se setkávají s živými zvířaty, například při vycházce, kdy mohou pozorovat, jak se na louce pasou koně či ovce. Vesnické školy mají velkou výhodu čistějšího ovzduší, klidnějšího provozu a blízkost krásné přírody.

1.2 Životospráva

Plně vyhovující životospráva dětí v mateřské škole je, jestliže:

Podle předpisů je dětem poskytována zdravá, plnohodnotná, vyvážená a pestrá strava. Ve třídě mají děti stále přístup k tekutinám a jsou dodržovány doporučené intervaly mezi jednotlivými pokrmy. Násilné nucení dětí do jídla je nepřípustné. Pravidelný denní řád a rytmus je zajištěn tak, že umožňuje reagovat i na neplánované situace v životě mateřských škol.

Během dne mají děti dostatek volného pohybu a to ve třídě i na zahradě. Právě na venkovských MŠ využívají klidného a krásného prostředí na dlouhé výlety do přírody. Denní program je přizpůsoben potřebám dětí. Do něj jsou zařazeny nejen řízené a individuální činnosti s dětmi, ale i volná hra a pohybová chvilka, při které dbáme na dodržování pravidel správného cvičení (například zdravotní a přirozené cviky). Potřeba spánku a odpočinku je přizpůsobena individuálním potřebám dětí. Pro děti, jež při odpočinku neusnou, jsou připraveny klidné činnosti, ve kterých může učitelka individuálně s těmito dětmi pracovat.

Dětem je poskytován přirozený vzor od pedagogů, kteří sami respektují zásady zdravého životního stylu.

1.3 Psychosociální podmínky

U dětí musí být uspokojovány biologické potřeby, které slouží k tomu, aby dítě přežilo a mohlo se zdárně tělesně vyvíjet. Vedle těchto potřeb musí být uspokojovány také určité základní psychické a sociální potřeby, umožňující vyvíjet osobnost zdravou, sobě a společnosti k užítku. Podle Opravilové a Gebhartové (2003) prostor pro naplnění potřeb každého dítěte v předškolním věku vytváří zejména rodina, velká část však také připadá i mateřské škole. Podoby, formy a způsoby uspokojování potřeb u dětí předškolního věku se individuálně velmi různí. Obě autorky zmiňují, že o to větší je

odpovědnost učitelky, když vytváří podmínky pro jejich všeobecné naplnění v každodenní práci.

Můžeme vycházet z psychosociálních podmínek, které vymezuje RVP PV nebo také z modelů potřeb vytvořených českými psychology J. Langmeierem a Z. Matějčkem. Další nejznámější a nejuniverzálnější utřídění lidských potřeb podal americký psycholog A. Maslow známé jako pětipatrovou pyramidu potřeb.

1.3.1 Psychosociální podmínky podle RVP PV

Plně vyhovující psychosociální podmínky pro vzdělávání dětí jsou, jestliže:

V prostředí mateřské školy se cítí děti i dospělí dobře, bezpečně a spokojeně. Děti, které nově přicházejí do mateřské školy, mají možnost postupně se adaptovat do kolektivu a nového prostředí. Vždy se děti snáze adaptují v prostředí, které je jim důvěrně známé. Postupná adaptace dítěte do prostředí mateřské školy bývá ve vesnických mateřských školách zajištěna společným soužitím občanů a často společným setkáním při akcích pořádaných spolky či jednotlivci v dané obci. To je ovlivněno malým počtem obyvatel. Pedagogičtí zaměstnanci, děti a rodiče se vzájemně znají, vztahy jsou osobnější. Dalo by se říci „rodinné prostředí.“

Pedagogové respektují obecně lidské, vývojové i individuální potřeby každého dítěte. Jednají přirozeně, nenásilně, navozují klidnou a pohodovou atmosféru. Děti nejsou nadměrně zatěžovány či neurotizovány spěchem. Žádné z dětí není ve třídě upřednostňováno, znevýhodňováno či zanedbáváno. Všechny děti mají rovnocenné postavení. Na všechny děti jsou kladeny stejné nároky přiměřené jejich věku. Je nepřipustné děti zesměšňovat, podceňovat a fyzicky jim ubližovat. Dovolila bych si podotknout, že na vesnicích mají někdy jen jednu třídu. Tuto školu navštěvují děti smíšeného věku, a právě zde se utváří větší spolupráce mezi dětmi, vzájemná pomoc i ohleduplnost.

Osobní svoboda a volnost dětí je vyvážená s nezbytnou mírou omezení, ze kterých vyplývá, jak se děti mají v mateřské škole chovat.

Pedagogové používají jasných a srozumitelných pokynů. Děti do třídy chodí zpravidla rády a je to pro ně společnost plná kamarádů. Děti, které chodí do vesnické MŠ, se zpravidla znají už z dřívější doby, kdy společně s kamarády trávily volný čas. Díky tomu se vytváří kamarádský vztah mezi dětmi a tyto děti se pak lépe adaptují, chodí-li spolu do MŠ. Není to ale pravidlem.

V RVP PV (2004. s. 33) se píše, že: „*Pedagogický styl, resp. způsob, jakým jsou děti vedeny, je podporující, sympatizující, projevuje se přímou, vstřícnou, empatickou a naslouchající komunikací pedagoga s dětmi. Je vyloučeno manipulování s dítětem, zbytečné organizování dětí z obavy o časové prostoje, podporování nezdravé soutěživosti dětí. Jakákoli komunikace s dítětem, kterou dítě pocítuje jako násilí, je nepřijatelná.*“

Učitelka používá takové pedagogické styly, při kterých počítá s aktivní spoluúčastí a samostatným rozhodováním dítěte. Vzdělávací nabídky, které pedagogové nabízejí, jsou odpovídající mentalitě předškolního dítěte a potřebám jeho života. Činnosti jsou dítěti tématicky blízké, pochopitelné, přiměřeně náročné a pro dítě prakticky využitelné. Pedagog podporuje děti v samostatnosti, je uznalý, vyhýbá se negativním slovním komentářům, dostatečně oceňuje projevy a výkony dítěte. Vztah mezi dospělým i dítětem by měl být založen na vzájemné důvěře, toleranci, ohleduplnosti, solidaritě, zdvořilosti, vzájemné pomoci a podpoře. Dospělí se chovají spolehlivě a důvěryhodně. Pedagog se zajímá o neformální vztahy dětí ve třídě a nenásilně se je snaží ovlivňovat prosociálním směrem. Opět bych si dovolila zdůraznit, že se děti lépe adaptují do prostředí, které je jim důvěrně známé a tudíž se v něm cítí spokojení.

1.3.2 Modely potřeb podle českých psychologů (J. Langmeier, Z. Matějček)

Pro dítě předškolního věku vytvořili model potřeb čeští psychologové J. Langmeier a Z. Matějček. Podmínky můžeme dělit z hlediska výchovně-vzdělávacích potřeb předškolního období na 5 základních potřeb.

Potřeba určitého množství, kvality a proměnlivosti vnějších podnětů

Opravilová a Gebhartová (2003, s. 25) zmiňují, že: „*Z hlediska učitelky mateřské školy znamená tato potřeba nutnost soustavně promýšlet obsah výchovně-vzdělávací práce tak, aby přiměřená zvědavost dítěte mohla být trvale zásobena zajímavými náměty k činnosti a přemýšlení. Rytmus vývoje mozku dítěte má období, kdy je prospěch z určité zkušenosti největší, a jen pokud v této době příslušnou zkušenost získá, pokračuje do další fáze. Jestliže však dítě v předškolním období jisté zkušenosti nezíská, ztrácí příležitost mít z nich prospěch.*“

Potřeba určité stálosti, řádu a smyslu v podnětech

Opravilová a Gebhartová (2003) tvrdí, že tato potřeba odpovídá určitému střídání a uspořádání činností. Dítě se zpravidla s chutí a rádo učí novým věcem, ale zároveň si musí posilovat vědomí, že něco už umí a zná. Neznalost řádu, smyslu podnětů a činností přináší leckdy problémy při vstupu dítěte do mateřské školy. Tím, jak se dítě postupně seznamuje s programem, se rovněž pozvolna uklidňuje. Podle nich (2003, s. 26): *„Zvyká si na vědomí, že některé činnosti, jako třeba hraní, jsou mu příjemné a milé, jiná koná pouze z nutnosti, a některým se dokonce vyhýbá. Svoboda dětské volby znamená především výběr z nabídky, přičemž je třeba uvědomovat si všechna pro a proti. Svoboda nesmí vyústit v trápení a ponechání dítěte v bezradnosti.“*

Potřeba prvotních citových a sociálních vztahů

Už od narození je mezi matkou a dítětem významná citová vazba, která je dokázána různými pokusy. Opravilová a Gebhartová (2003) zmiňují, že právě učitelka mateřské školy zaujímá specifické postavení v utváření citových vztahů dětí v předškolním období. Děti docházející do mateřské školy, jsou obvykle samostatnější, nezávislejší a lépe se adaptují při oddálení od rodiny. K naplnění potřeb citových i sociálních vazeb musí přispívat celá mateřská škola a důležité postavení v ní má každá učitelka.

Potřeba identity

Opravilová a Gebhartová (2003, s. 27) uvádějí, že: *„Potřeba identity, společenského uplatnění a společenské hodnoty v rámci mateřské školy začíná navázáním již dříve zmiňované citové vazby k učitelce, s jejíž pomocí získává dítě své místo a postavení ve skupině. Svými nevhodnými poznámkami a soudy můžeme snadno ovlivnit postavení dítěte. Nedostatek uznání vlastní hodnoty a uspokojení z přiměřeného uplatnění narušuje sociální a citové vazby mezi dětmi. Proto je nesmírně důležité připravit prostředí i situace v mateřské škole tak, aby poskytovaly příležitosti k vyváženému a velice mnohostrannému uplatnění různě disponovaných jedinců.“*

Potřeba otevřené budoucnosti

I malé děti ve svém životě vzhlíží k více či méně dosažitelným vlastním cílům. Dítě chce umět to, co umí starší kamarád nebo sourozenec, chce samostatně rozhodovat a jednat. Právě v jednotřídních, smíšených mateřských školách si děti navzájem pomáhají, spolupracují, ve třídě mají lepší vztahy mezi sebou. Starší pomáhají mladším dětem a mladší děti se chtějí vyrovnat dovednostem starších.

Opravilová a Gebhartová (2003, s. 28) tvrdí: „*Postupné osamostatňování je spojeno s vědomím, co už všechno chci, umím, a tedy i smím dělat, a přiměřenou důvěrou ve vlastní síly a schopnosti i přízeň okolí. Pro některé dítě je dlouho citovou podporou, bezpečím a jistotou jenom náruč matky, jiné dokáže snadno přilnout ke každé k němu vlídné osobě. K pocitu ocenění někdy stačí uznalé gesto, jiné dítě chce být neustále oceňováno a povzbuzováno, aby získalo jen minimální pocit sebejistoty.*“

1.3.3 Lidské potřeby podle psychologa A. Maslowa

Pro uskutečňování vzdělávání dětí v mateřské škole je potřebné vytvářet příznivé podmínky. Americký psycholog A. Maslow vytvořil teorii přirozených lidských potřeb, které seřadil hierarchicky podle důležitosti od těch nejnaléhavějších až po nejméně naléhavé. Pro každé patro z pětistupňové pyramidy je vyhrazena jedna oblast potřeb. Svobodová (2007b) vyzdvihuje, že pokud dítě nemá naplněny potřeby z prvních dvou pater, nemůže se v určitém prostředí cítit dobře, zažívat pocit uznání a mít pocit sounáležitosti s ostatními. Dítě nemá možnost se tedy ani učit. Platí zde pravidlo: „Pokud není naplněno nižší patro, nemůže být naplněno patro vyšší.“

Obrázek 1: Maslowova pyramida lidských potřeb

Zdroj: Zrcadlo.blogspot.com

Fyziologické potřeby

Do této oblasti patří základní potřeby našeho organismu a těmi jsou: přijímání potravy, přijímání tekutin, dýchání, vylučování, udržování přiměřené teploty, rozmnožování, pohyb, odpočinek, spánek a jejich střídání. Rovněž sem patří potřeba přiměřené smyslové stimulace, tempo, rytmus, a vyhnout se bolesti. Podle Kopřivy (2008) každá lidská bytost má fyziologické potřeby, kterými se liší od ostatních právě ve způsobu jejich uspokojování a v její míře. Pokud nejsou ve škole uspokojovány tyto potřeby, má to vliv na kvalitu samotného učení a chování.

Potřeba bezpečnosti

Mezi tyto potřeby patří bezpečné prostředí, jistota, stálost, řád ve světě věcí a lidí, rovněž potřeba ochrany a vlastního teritoria. Pocit bezpečí je základní podmínkou pro efektivní učení. Kopřiva (2008) zmiňuje, že pocit ohrožení vyvolává zlost, hněv, zmatek, lítost, nedůvěru, nejistotu, agresivní chování, úzkost a strach. Neuspokojení potřeb bezpečí se promítá do prožívání a chování lidí. Bečvářová (2003) mezi základní podmínky úspěšného naplňování pedagogických záměrů uvádí příznivé klima v mateřské škole.

Společenské potřeby

Pokud jsou uspokojeny první dvě vrstvy, pak se přirozeně směřuje k touze po přátelství, intimním a partnerském životě, očním kontaktu, tělesném kontaktu, soustředěné pozornosti a potřeby komunikovat. Potřebujeme pocit sounáležitosti, být druhými přijímáni takový jací jsme, se všemi odlišnostmi. Máme potřebu někoho milovat a být sami milováni. Při nenaplnění této potřeby pocítujeme osamělost a sociální úzkost.

Potřeba uznání

Do této oblasti patří potřeba být někým přijímán, respektován a oceňován jako hodnotná, důležitá a kompetentní osoba. Chceme se cítit užiteční, vážit si sami sebe a pozitivně se hodnotit a být v životě úspěšní. Do značné míry sebeúcta závisí na tom, jak se k nám chovají jiní lidé.

Potřeba seberealizace

Ke vzdělávání může dojít teprve tehdy, když jsou naplněny a vytvořeny podmínky ze všech předchozích čtyř pater. Sem patří snaha chápat sám sebe i druhé. Podle Kopřivy (2008) se člověk může stát tím, kým chce a má se snažit o naplnění svých možností růstu a rozvoje. Pokud máme možnost rozvíjet své schopnosti, uspokojuje nás to a máme z toho radost. Patří sem také potřeba porozumět a objevovat svět, potřeba v životě něco dokázat, tvořit a být úspěšný. Každé dítě potřebuje být ve škole fyzicky v pohodě, musí se cítit v bezpečí a mít pocit, že je hodnotným členem skupiny. Svobodová (2010) zmiňuje jednu důležitou potřebu sebeuskutečnění a tou je potřeba pozitivních vzorů.

2 ORGANIZACE VZDĚLÁVÁNÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE

Plně vyhovující organizační zajištění mateřské školy je, jestliže:

V mateřské škole je vytvořen plně vyhovující a dostatečně pružný denní řád, který reaguje na aktuální potřeby dětí a je přizpůsoben jejich individuálním možnostem. Svobodová (2010) tvrdí, že organizace dne v MŠ by měla vytvářet dostatečný prostor pro spontánní herní aktivity dětí, umožnit především mladším dětem nezúčastnit se společných řízených činností a zvolit si alternativní činnost, podporovat činnostní, kooperativní a prožitkové učení, vytvářet prostor pro společné rituály, dostatečné pohybové vyžití a spontánní pohyb venku.

Pedagogové pečují a plně se věnují dětem, vzdělávají je v rozsahu jejich věkových zvláštností. Do denního programu jsou zařazeny kromě spontánních i řízených činností i další aktivity, které mateřská škola organizuje a pořádá nad rámec běžného programu. U veškerých aktivit u dětí podněcujeme jejich vlastní aktivitu, spolupráci, tvořivost a dbáme na to, aby pracovaly svým tempem.

Dle RVP PV (2004, s. 33): „*Jsou vytvářeny podmínky pro individuální, skupinové i frontální činnosti, děti mají možnost účastnit se společných činností v malých, středně velkých i velkých skupinách. Je dostatečně dbáno na osobní soukromí dětí. Pokud to děti potřebují, mají možnost uchýlit se do klidného koutku a neúčastnit se společných činností, stejně tak i možnost soukromí při osobní hygieně apod.*“

Při plánování činností učitelka vychází ze zájmů a potřeb dětí. Tyto činnosti jsou vyhovující individuálním vzdělávacím potřebám dětí. Důležitá je vzájemná dohoda

o jednotném působení a spolupráci všech učitelek ve třídě. V MŠ jsou dodržovány stanovené počty dětí, ke spojování tříd dochází jen v případě nutnosti.

2.1 Základní formy vzdělávání

Svobodová (2010, s. 86) zmiňuje: „*Součástí života v mateřské škole jsou zajisté také individuální, skupinové a frontální činnosti řízené a plánované učitelkou, ale jako nejvhodnější pro předškolní věk nám z nich vycházejí činnosti sdružené do projektů či integrovaných celků, ve kterých je příležitost pro všechny tři uvedené formy učení.*“

V procesu vzdělávání si podle Skalkové (2007) rozvíjí člověk svou individualitu a schopnost orientovat se, rozvíjí své logické myšlení, vlastní zkušenosti, proniká do mezilidských vztahů. Podle ní v současné době můžeme používat jako základní proudy organizačních forem vyučování tyto: vyučování frontální, kooperativní a skupinové, individuální, projektové či otevřené vyučování.

Svobodová (2007b) uvádí, že vše, co se v mateřské škole děje, slouží jako prostředek vzdělávání. Den není rozdělen na vyučovací jednotky a přestávky. Dítě je stále a průběžně vzděláváno, učitelka je s ním pořád v interakci, a právě v přirozených situacích má největší prostor k jeho dalšímu posunu a vzdělávání. Interakce přirozeně probíhá s jednotlivci, se skupinkami dětí či celou třídou. Vzdělávací formy, které mateřská škola nabízí, jsou odlišné od organizačních forem vzdělávání v základních školách. Podle ní (2010) by celý pobyt dítěte v mateřské škole měl být souhrnným vzdělávacím působením, ve kterém učitelka neustále na dítě cílevědomě působí a rozvíjí tak i jeho individuální potenciality.

Výchova v mateřské škole, je podle Valíškové a Kasíkové (2007) zaměřena na procvičování běžných hygienických pravidel (toaleta, stolování), na osvojení společenských norem chování, na osvojování zásadních hodnot a na kultivaci mezilidských vztahů. V předškolním vzdělávání si dítě rozvíjí a procvičuje svou tělesnou zdatnost, komunikační dovednosti, jemnou i hrubou motoriku, práci s různými materiály a barvami, kresbu, estetický rozvoj atd. Práce učitelek mateřské školy vytváří předpoklady pro pokračování ve vzdělávání na základní škole, ale i v procesu dalšího učení.

2.1.1 Dělení podle časového hlediska

Svobodová (2007a) zmiňuje, že organizační formy dne v MŠ by se měly

co nejvíce podobat životu dítěte doma v rodině a současně také vytvářet vhodné podmínky k jeho optimálnímu rozvoji. Vyzdvihuje také (2010), že vzdělávání předškolních dětí je ovlivněno vším, co se v mateřské škole děje. Svou integrovaností a propojeností se formy vzdělávání liší od jiných druhů škol. Každé formy mají své přínosy i rizika, o kterých pedagog ví a měl by se snažit tato rizika eliminovat.

2.1.1.1 Volná hra

Podle Svobodové (2007a) prostřednictvím volných her si dítě samo volí, s čím si bude hrát, v jaké části třídy, jakou formou si pohraje, jestli si hraje s kamarádem či sám, s hračkami nebo s jinými materiály. Díky těmto volným hrám děti navazují sociální kontakty se skupinou vrstevníků, spontánně se učí novým vědomostem, návykům, dovednostem, získávají zkušenosti a vytvářejí si určité postoje. Učitelka se může zapojit do her jako spoluhráč, podněcovat jejich hru různými hračkami, pomáhat při řešení konfliktů nebo hru obohacovat o své nápady. Pokud nedochází k ohrožení zdraví dětí, učitelka by hru neměla nijak přerušovat či rušit. Dítě nesmí být do hry nuceno ani významně omezeno nebo ovlivněno nápady učitelky.

2.1.1.2 Řízená činnost

Svobodová (2007a) tvrdí, že řízené činnosti jsou ty, které si pedagog záměrně a cílevědomě připraví pro určitou věkovou skupinu, které vycházejí ze zájmů a zkušeností dětí. Děti jsou tak nabízeny různorodé činnosti, tematicky propojené, smysluplné a blízké životní realitě. Při plánování činností je důležité, aby se naplňovaly klíčové kompetence dítěte. Dále zmiňuje (2007b), že v rámci řízených činností by učitelka měla vést děti k nahlížení na problémy z pohledu nejen svého, ale i druhých osob, vytvářet příležitosti pro trénování schopnosti empatie a morálního úsudku a využívat příležitostí ke spoluvytváření norem a pravidel.

2.1.1.3 Stravování

Podle Svobodové (2007a) v mateřské škole děti dostávají pravidelně stravu, která je připravena podle pečlivě dodržovaných zdravotně-hygienických parametrů. Strava je vhodná, zdravá, vyvážená a děti mají možnost si rozšířit svůj jídelníček. Díky pestrému jídelníčku si děti mohou vytvářet základy pro zdravý životní styl, který zároveň mohou vidět u učitelek. Děti se současně učí praktickým dovednostem při sebeobsluze, pomáhají druhým a snaží se být ohleduplní.

2.1.1.4 Odpočinek a hygiena

Potřeba odpočinku podle Svobodové (2010) je individuální u každého jedince. Některé děti vydrží po obědě i dvě hodiny spát, jiní již tuto potřebu nemají a na regeneraci sil jim stačí několik desítek minut (obvykle půl hodiny) klidu při poslechu pohádek, hudby aj. Pro tyto děti jsou připraveny řízené klidové činnosti, při kterých učitelka může s dětmi individuálně pracovat. S odpočinkem jsou úzce spjaty hygienické návyky (čištění zubů, sebeobsluha na toaletě, mytí rukou), které si dítě v MŠ upevňuje a postupně se v nich zdokonaluje.

2.1.1.5 Pobyť venku

Svobodová (2007b) uvádí, že děti potřebují dostatek volného pohybu na čerstvém vzduchu, a to jim umožňují v první řadě zahrady mateřských škol, nabízející plno zábavy a mnohá dobrodružství. Pro děti z města bývá školní zahrada jedinou možností, jak si spontánně hrát ve volné přírodě. Děti, žijící na vesnicích mají bezprostřední přístup k přírodě. Vycházky do okolí nabízejí dětem možnost poznávat nové jevy, zvířata, rostliny, sledovat proměny přírody v ročních dobách, a mimo jiné se učit přírodu chránit. Při pobytu venku mohou děti pozorovat práci lidí, stroje, dopravu, budovy, učit se bezpečnému chování na cestách, poznávat své rodné místo i jiné zajímavosti v okolí.

2.1.1.6 Rituály

Svobodová (2007a) vyzdvihuje rituály. Ať jsou to ranní pozdravení, podání ruky při příchodu a odchodu, vítání dne písničkou, komunitní kruh, přání dobré chuti či jiné říkanky, které si třída v mateřské škole zavede, a pravidelně se opakují, vše můžeme nazvat rituály. Každý přináší dítěti něco jiného, ale současně všechny mají některé společné významy, jako je příjemné naladění, jistota, mají svůj řád, vytvářejí prosociální vzory a vztahy, a mimo jiné budují pocit přináležení do skupiny.

2.1.1.7 Nepravidelné činnosti

Podle Svobodové (2007a) v mateřské škole vznikají příležitosti, které jsou něčím výjimečné a ozvláštňují rutinní život školy. Ať jsou to oslavy narozenin, besídka, výlety, exkurze, návštěvy divadla, kina nebo hasičské zbrojnice, knihovny, koupání v bazénu či jakákoliv jiná aktivita, měla by být zabezpečena tak, aby pro děti byla vždy bezpečná

a zbytečně je nestresovala. Mnoho dětí jde s mateřskou školou poprvé do kina, poprvé jede autobusem, prvně vidí živého koně, poprvé přednáší před obecnstvem atd. Každá činnost je zpestřením života v mateřské škole, na kterou děti buďto rády nebo bohužel nerady vzpomínají. Síla těchto zážitků může dítě ovlivnit na celý život. Dítěti by vždy měla být nabídnuta nějaká možnost volby.

Využívání všech organizačních forem ke vzdělávání v mateřské škole, dobrá organizace dne a rozvoj dětí po všech stránkách, je předpokladem ke kvalitní práci mateřské školy. Právě malé mateřské školy, ve kterých se setkávají děti z jedné vesnice, jsou blízké rodinnému způsobu života více, než velké mateřské školy, ve kterých se děti ani jejich rodiče často vzájemně neznají.

3 ŘÍZENÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY

Plně vyhovující řízení mateřské školy je, jestliže:

Podle RVP PV (2004) pro všechny pracovníky mateřské školy jsou jasně vymezeny povinnosti, pravomoci a úkoly. Uvnitř i navenek mateřské školy je zaveden funkční informační systém. Ředitelka při vedení zaměstnanců vytváří ovzduší vzájemné důvěry a tolerance. Snaží se, aby se do řízení MŠ zapojovali spolupracovníci, respektuje jejich názor a ponechává jim dostatek pravomocí. Také pozitivně zaměstnance motivuje, podporuje a podněcuje k další vzájemné spolupráci. Sbor pedagogů pracuje jako tým a ke spolupráci zve i rodiče. Větší předpoklady k vytvoření spolupracujícího týmu jsou na vesnici, kde se všichni znají, oproti městu, kde lidé žijí ve větší anonymitě. Organizace, chod a plánování pedagogické práce v mateřské škole je funkční a využívá zpětné vazby. Lépe se pracuje v menším kolektivu zaměstnanců. Zároveň je potřeba, aby si učitelky vycházely vstříc, vzájemně spolupracovaly, měly stejné nároky na děti a nezapomínaly na důležitou součást dobrého kolektivu, kterou je domluva. Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání vytváří celý pedagogický sbor i ve spolupráci s rodiči, ponechává jim dostatek pravomocí a respektuje jejich názory. Evaluační i kontrolní činnosti obsahují všechny stránky chodu mateřské školy, jsou užitečné a smysluplné. Výsledky a závěry jsou použity pro další práci. Povinností mateřské školy je spolupráce se zřizovatelem, s orgány státní správy a samosprávy, se základní školou, popřípadě jinými odborníky či organizacemi. Právě toto je charakteristické pro vesnické školy. Převážná většina mateřských škol má

velmi dobrý vztah se zřizovatel, který školu podporuje a udržuje její stálý chod.

4 PERSONÁLNÍ A PEDAGOGICKÉ ZAJIŠTĚNÍ

Plně vyhovující personální a pedagogické podmínky vzdělávání jsou, jestliže:

RVP PV (2004) uvádí, že všichni pedagogičtí pracovníci pracující v mateřské škole mají požadovanou odbornou kvalifikaci. Ti, kteří část odbornosti nemají, si ji průběžně doplňují. Pedagogové se sebevzdělávají a aktivně se účastní různých seminářů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Pracovní tým či pedagogický sbor funguje podle jasně vymezených a společně vytvořených pravidel. Ředitelka sleduje růst profesních kompetencí všech pedagogů a podporuje profesionalizaci pracovního týmu. Dětem je zajištěna optimální pedagogická péče při všech činnostech, které pro ně plánují a realizují pedagogové. Všichni pedagogové pracují, jednají a chovají se profesionálním způsobem, v souladu s pedagogickými zásadami výchovy a vzdělávání předškolních dětí. Služby pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, ke kterým pedagog není dostatečně kompetentní, jsou zajišťovány ve spolupráci s příslušnými specializovanými odborníky.

4.1 Návrh pracovní náplně pedagogických pracovníků

Pracovníci jako učitelé v předškolní výchově mají obecně velmi podobné vymezení jako učitelé na primární úrovni. Podle Burkovičové (2006) požadavky na všechny kategorie učitelů, tedy i učitelů mateřských škol, jejich předpoklady pro výkon činnosti i kariérní systém, poukazuje zákon o pedagogických pracovnících od 1. ledna 2005.

Podle Vašutové (2002, s. 32): „*Profesionalita učitele, tedy učitele mateřské školy, se projevuje v přijetí modelu chování, které sdružuje v optimálním poměru vnější projevy jednotlivých složek profesionální kompetence.*“ Tyto složky profesionality jsou posuzovány okolím zejména při profesní práci s dětmi. Učitelé vykonávají další činnosti, jako jsou konzultace s rodiči, řeší provozní problémy mateřské školy s ostatními spolupracovníky, prezentují se na veřejnosti, účastní se dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků apod.

Bečvářová (2003) uvádí, že do pracovní náplně pedagogických zaměstnanců patří hlavně jasně a jednoznačně mít stanoveny všechny povinnosti, odpovědnosti

a práva plynoucí z obecně platné normy (Pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení č. j. 14269/2001-26), která jsou rozpracovaná v různé míře a podobě podle konkrétních možností a podmínek školy.

Burkovičová (2006, s. 109) zmiňuje: „*Do určité míry výsledkem i součástí reálného modelu chování učitele mateřské školy je jeho autorita ve všech rovinách profesní činnosti. Dnešní učitel MŠ musí být silná osobnost s přirozenou autoritou, která dokáže přesvědčit o své vysoké kvalifikovanosti, odbornosti v oblasti profesně pedagogické a v praktickém řešení otázek, týkajících se osobnosti dítěte ve věku do nástupu do povinného vzdělávání.*“

4.2 Pracovní náplň ředitelky škol

Podle Bečvářové (2003) povinností každého ředitele i ředitelky mateřské školy je respektovat a řídit se podle obecně platných závazných právních norem České republiky (zákony, vyhlášky, vládní nařízení, metodické pokyny, organizační směrnice). Ředitelka odpovídá za chod mateřské školy ve všech oblastech a celou školu řídí. Pokud nepřenesla svoji pravomoc na jiné pracovníky, jedná ona ve všech záležitostech jménem školy.

Podle Zákona č. 78/1978 Sb., o školských zařízeních je ředitelka školy povinna plnit základní poslání mateřské školy a zároveň dodržovat ustanovení této právní normy.

Ředitelka je podle Bečvářové (2003) odpovědná za náležité vedení povinné dokumentace školy, která je stanovena Zákonem č. 78/1978 Sb., o školských zařízeních, dále Zákonem č. 106/0999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, a metodický pokyn MŠMT č.j.31 479/99-14 a Vyhláškou č. 35/1992 Sb., o mateřských školách.

4.3 Pracovní náplň ředitelky mateřské školy s právní subjektivitou

Podle zákoníku práce nese ředitelka školy odpovědnost za své jednání jako vedoucí organizace (statutární orgán). Zákoník obsahuje tyto oblasti: pracovněprávní, finančněprávní, obchodně-závazkové vztahy, výchovně-vzdělávací povinnosti, externí vztahy a bezpečnost a ochrana zdraví při práci, požární ochrana, a civilní obrana (BOZP, PO, CO). Podle Bečvářové (2003, s. 85): „*Nese tedy odpovědnost za pracovní poměry, pracovní dobu, nástup na dovolenou, pracovní úrazy. Nemoci z povolání, odložené věci, zařazování do platových tříd a stupňů, stanovuje výši příplatků a nenárokových složek*

platu. Dále je zodpovědná za daňové odvody, odvody sociálního, zdravotního a nemocenského pojištění a příspěvku na nezaměstnanost a za hospodaření školy s rozpočtovými prostředky a vlastními finančními fondy. Za obchodně-závazkové vztahy zodpovídá za uzavírání kupních smluv, smluv o dílo, smlouvy o koupi, nájmu věci, o běžném účtu, pojistné smlouvy apod. Vykonává přímou výchovně-vzdělávací práci s dětmi a plní všechny povinnosti učitelky. Zajišťuje styk s nadřízenými složkami a dalšími odborníky – základní škola, pedagogicko-psychologická poradna apod. Seznamuje rodiče s organizačními opatřeními, podmínkami personálními, materiálními, bezpečnostními a psychohygienickými. Zajišťuje prezentaci činnosti školy na veřejnosti – v obci, médiích, na internetu. Odpovídá za plnění všech úkolů z oblasti BOZP, PO a CO.

4.4 Obsah pracovní náplně učitelky mateřské školy

Bečvářová (2003) uvádí, že v pracovním řádu pro zaměstnance škol a školských zařízení je sepsána pracovní náplň učitelky mateřské školy.

V první řadě jde o činnosti pedagogické, do kterých patří přípravné, praktické, hodnotící a evaluační (zpracovávání třídního vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání, záznamy o dětech, hodnocení vlastní pedagogické činnosti, evaluace). Dále jsou to činnosti sociálně-pečovateľské a činnosti provozně – organizační (hygiena, bezpečnost a ochrana zdraví, organizace průběhu dne, zařizování mimoškolních aktivit, zajištění provozu třídy, úprava prostředí třídy).

Součástí pracovní náplně učitelky jsou činnosti zaměřené na spolupráci, jak s rodiči, s odborníky pedagogicko-psychologické poradny, speciálním pedagogickým centrem, základní školou, s veřejností, se sponzory tak i se všemi zaměstnanci školy. Patří sem i činnosti administrativní (docházka dětí, evidenční listy dětí, inventarizace).

V neposlední řadě jde o sebevzdělávací činnosti učitelky. Ředitelka může určit další činnosti svým podřízeným, kterými mohou být například foto-, video-dokumentace nebo péče o knihovnu...

5 SPOLUÚČAST RODIČŮ

Spoluúčast rodičů na předškolním vzdělávání je vyhovující, když:

Podle Bečvářové (2003) vztahy všech zaměstnanců školy s rodiči dětí výrazně ovlivňují celkovou image školy a tím i úspěšnost.

Bečvářová (2003, s. 102) zmiňuje: „*Podmínkou dobré kvality vzájemných vztahů je oboustranná vstřícnost, otevřenost, založená na vzájemné důvěře a oboustranné podpoře. Škola by měla mít na zřeteli, že informovanost rodičů, jejich ovlivňování a vzájemná poznávání jsou důležitým předpokladem vzájemné komunikace a spolupráce. Vztahy mateřské školy s rodiči ovlivňují výsledky pedagogické práce.*“ Právě na vesnicích jsou pořádány společné akce pro děti a jejich rodiče, což ovlivňuje upevňování těchto vztahů. Spolupráce mezi pedagogy a rodiči funguje na základě partnerství.

Pedagogové respektují individuální potřeby jednotlivých dětí i rodin, snaží se jim porozumět a vyhovět. Dovolila bych si říci, že na vesnicích se převážně všichni lidé znají a pedagogové mají osobnější vztahy s rodiči, právě díky malému počtu obyvatel. Rodiče jsou rádi, že mají v obcích mateřskou školu, snaží se ji podporovat a udržet.

Rodiče jsou pravidelně informováni o všem, co se v mateřské škole děje a mají možnost se účastnit různých aktivit, dle svého zájmu. Mohou se spolupodílet při plánování programu mateřské školy. Jsou i obce, ve kterých si rodiče sami organizují aktivity pro děti, například pouštění draků, karneval atd.

O individuálních pokrocích v rozvoji, v učení a o prospívání dítěte jsou rodiče pravidelně informováni prostřednictvím pedagogů. Důležitá je spolupráce mezi rodiči a pedagogy, při které se mohou společně domlouvat o postupu při výchově a vzdělávání dítěte.

Podle RVP PV (2004, s. 36): „Pedagogové chrání soukromí rodiny a zachovávají diskrétnost v jejich svěřených vnitřních záležitostech. Jednají s rodiči ohleduplně, taktně, s vědomím, že pracují s důvěrnými informacemi. Nezasahují do života a soukromí rodiny, varují se přílišné horlivosti a poskytování nevyžádaných rad.“

Mateřská škola podporuje rodinnou výchovu a pomáhá rodičům, které o to požádají v péči o dítě. Podle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání mateřská škola nabízí poradenský servis i nejrůznější osvětové aktivity v otázkách výchovy a vzdělávání předškolních dětí.

Pro rodiče na malých obcích spočívá výhoda blízkosti budovy MŠ, čímž ve většině případů odpadá dovoz dítěte do MŠ automobilem. Při dojíždění rodičů do zaměstnání mohou vyzvednout dítě i prarodiče či tety. Rodiče se zajímají o dění v MŠ a spolupodílejí se na různých akcích. Dále se děti se svými učitelkami často setkávají i mimo mateřskou školu, znají, kde bydlí paní učitelka a kamarádi.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části se zaměřuji na deset vesnických mateřských škol v okrese Jindřichův Hradec a jednu jednotřídní mateřskou školu, kterou jsem zpracovala do případové studie. Nejdříve jsem zjišťovala počet zrušených a fungujících MŠ. Dále uvádím poměr vesnických samostatných mateřských škol a sloučených základních škol s mateřskou školou. Takto jsem si vybrala svých 20 respondentů pro výzkum. K samotnému zkoumání jsem si nejprve sestavila otázky do rozhovoru pro vesnické mateřské školy. MŠ byly buďto jako samostatný právní subjekt nebo sloučené pracoviště se základní školou (dále jen ZŠ). V každé mateřské škole jsem pokládala 14 stejných otázek, vždy pro dvě pedagogické pracovnice z jedné školy, pro větší rozmanitost nápadů. Podmínkou bylo, aby rozhovor byl s každou učitelkou zvlášť a aby všichni dotazovaní měli přímou výchovně vzdělávací práci s dětmi.

6 STANOVENÍ CÍLŮ A VÝZKUMNÝCH OTÁZEK

Cílem mé práce je zjistit, jaké drobné problémy řeší vesnické mateřské školy, jak se pedagogům pracuje a co pedagogové vnímají jako výhodu či naopak nevýhodu vesnických mateřských škol. Zjišťuji, jaké mají tyto MŠ vztahy se zřizovatelem a s rodiči. Během své pedagogické praxe jsem prošla několika mateřskými školami, ve kterých jsem mohla pozorovat drobné problémy, které učitelky řešily. Problémy nastávají jak při organizování akcí mimo školní náplň, tak ve vzájemných vztazích mezi zaměstnanci, možná i ve třídě dětí a také při spolupráci s rodiči. To vše je podmíněné lokalitou mateřských škol a mnohé problémy mohou být shodné. Ve vesnických mateřských školách se ale často přidává obava z existence, z toho, zda vůbec má jejich škola naději na přežití. Bude-li mít malá obec dostatek financí k jejich provozu a bude-li vůle zástupců obcí a občanů udržet si svou mateřskou školu.

Pro tuto práci jsem si definovala tyto výzkumné otázky:

- 1. Jaké problémy trápí vesnické mateřské školy?**
- 2. Jaké mají mateřské školy v malých obcích vyhlídky do budoucna?**

7 METODIKA

Cílem studie bylo prozkoumání drobných problémů v některých vesnických mateřských školách v okrese Jindřichův Hradec. Nejprve jsem si vyhledala všechny vesnické MŠ v okrese J. Hradec. Pro tento výzkum jsem si zvolila kvalitativní přístup a jeho nejčastější metodu sběr dat – rozhovor. Výhodou rozhovoru je osobní kontakt s respondentem. Umožňuje otázky měnit podle situace a přizpůsobit reakcím respondenta. Důležité je navázat přátelský vztah s respondentem a vytvořit příjemnou atmosféru. Prostřednictvím strukturovaného, řízeného rozhovoru jsem pokládala 14 výzkumných otázek. Mým výzkumným vzorkem byli pedagogičtí pracovníci z 10 vesnických mateřských škol v okrese J. Hradec. Celkem jsem se osobně zeptala 15 učitelek, 2 družinářek a 3 ředitelek mateřských škol. Rozhovory probíhaly v mateřských školách. Každou schůzku s respondenty jsem si telefonicky předem domluvila. Všichni respondenti byli seznámeni s tématem rozhovoru, pro jaké účely bude rozhovor použit a jaká bude jeho přibližná délka. Respondenti byli upozorněni i na to, že rozhovor bude anonymní a nebude použita identifikace mateřských škol ani osob. Dále bylo provedeno zpracovávání jedné případové studie Základní a mateřské školy v Novosedlech nad Nežárkou. Čerpala jsem z pamětních knih, školních kronik, dotazovala jsem se pamětníků této školy i nynějších zaměstnanců školy. Pro výzkum jsem kromě rozhovoru používala sběr informací přes internet a komunikaci s úřady odboru školství v pověřených obcích na okrese J. Hradec (Třeboň, Dačice, J. Hradec).

8 ZKOUMANÉ VESNICKÉ MATEŘSKÉ ŠKOLY

Vesnice, ve kterých jsem se dotazovala pedagogů pro svůj výzkum, jsou: Český Rudolec, Plavsko, Horní Pěna, Majdalena, Střížovice, Hospříz, Lužnice, Rapšach, Jarošov nad Nežárkou a Popelín. Mými respondenty bylo 20 pedagogů. Myšlenky učitelek a vesnice jsou dále v anonymitě. Počet obyvatel je aktuální k roku 2012, počty dětí pro školní rok 2011/2012. Na základně rozhovorů, které jsem pokládala pedagogickým zaměstnancům, jsem se dozvěděla tyto informace o vesnických mateřských školách.

1. základní a mateřská škola

Na území této menší vesnice žije trvale zhruba 420 obyvatel. V obci je základní škola nižšího stupně a v budově je také jednotřídní mateřská škola s počtem 25 dětí. V mateřské škole se o děti starají učitelka s družinářkou, kterým se zde líbí a práce je baví. Spojení ZŠ s MŠ je naprosto vyhovující, jelikož o všem vědí všichni pracovníci školy. Spolupráce s rodiči a s obcí je velmi dobrá, snaží se školu udržet. Zajímavostí této MŠ je, že mají vlastní místnost = ložnici pro odpočinek dětí. Díky klidnému prostředí mohou děti chodit na vycházky do blízkého okolí. Problémy, které pedagogičtí pracovníci cítili, jsou ve spojení MŠ s družinou v ranních i odpoledních hodinách, závislost na dopravě při akcích, zastupování za nemocného pedagoga a stísněný šatní prostor pro děti.

2. základní a mateřská škola

Osídlení této menší vesnice dosahuje zhruba počtu 450 obyvatel. Děti školou povinné mohou navštěvovat v obci základní školu nižšího stupně a předškoláci mají k dispozici vlastní budovu jednotřídní mateřské školy. Do MŠ chodí celkem 28 dětí, o které se starají dvě učitelky, které mají tuto práci rádi. Ředitelka se snaží stejně vyhovět MŠ i ZŠ. Učitelky se maximálně snaží o zapojení rodičů do dění, což se jim daří. Obec je hrdá na svou mateřskou školu. Specifikem pro tuto školu je nově vybudované dopravní hřiště se značkami a herními prvky, které jsou u dětí velmi oblíbené. Také zdobí tuto školní zahradu altán a terasa. Škola tráví často pobyt v přírodě, vycházky do lesa či na louku. Učitelky cítily jako problém předpisy (od 2let dětí do MŠ), zastupování učitelek, složitá dopravní obslužnost, složité vybírání dovolené, malé prostory v budově školy a stísněný šatní prostor.

3. mateřská škola

Počet trvale žijících osob v této středně velké vesnici se pohybuje kolem 504 obyvatel. V obci mohou děti navštěvovat pouze mateřskou školu, která je dvoutřídní s počtem 58 dětí. Třídy jsou dělené podle věku na malé 2,5 – 4leté a starší 4,5 – 7leté děti. O děti se stará ředitelka a tři učitelky. Všechny tato práce naplňuje, protože mají rády děti. Mateřské škole vyhovuje být samostatným právním subjektem. Škola má s rodiči dobrý vztah, rodiče vítají aktivity a škole vycházejí vstříc. Obec se

stará a podporuje MŠ. Díky dobré dopravní dostupnosti, mohou děti často podnikat výlety autobusem. Příroda přímo vybízí na vycházky a výlety do okolí. Problémy, které učitelky pociťovaly, jsou ve snížení počtu dětí do budoucnosti a v nedostatku finančních prostředků, které by byly použity na renovaci a pomůcky do školy.

4. mateřská škola

Na území této menší vesnice žije trvale zhruba 390 obyvatel. Rodiče menších dětí mají v obci k dispozici jednotřídní mateřskou školu s počtem 28 dětí. Ředitelka s učitelkou pečují o pohodlí dětí. Obě rády dělají tuto práci. Mateřské škole vyhovuje být jako samostatný právní subjekt. Spolupráce s rodiči je velmi individuální. Specifikem je velká zahrada se zastřešenou terasou, klouzačkou a dřevěnými houpacími zvířaty. Zajímavostí také je, že na vycházky do přírody spolu s třídou dětí chodí rodiče s malými dětmi, které ještě nenavštěvují MŠ. Díky malé obci se navzájem všichni znají a prostředí je rodinné. Krásnou přírodu v okolí, by bylo hříchem nevyužívat, a proto pokud počasí dovolí, chodí děti do přírody. Problémy, které učitelky cítily, jsou ve složité a drahé dopravní obslužnosti na kulturní akce a v nedostatku místa v budově školy.

5. základní a mateřská škola

Počet trvale žijících osob této středně velké vesnice se pohybuje kolem 570 obyvatel. Děti školou povinné mají v obci k dispozici základní školu vyššího stupně a pro předškoláky je zde dvoutřídní mateřská škola s počtem 38 dětí. Třídy jsou dělené na mladší a starší děti. Starají se o ně tři učitelky, které tato práce baví. Některá z učitelek vidí jako výhodu spojení MŠ pod ZŠ, jiná to vnímá jako nevýhodu. Ředitelka ZŠ se snaží vyhovovat oběma, ale upřednostňuje ZŠ. Rodiče jsou velmi rádi, že mají v obci MŠ. Obec je hrdá na svou školu. Dříve se více rodiče zapojovali do dění MŠ, dnes pokud rodiče o něco škola požádá, vyhoví. Zajímavostí na této škole je, že má k dispozici velkou, velmi dobře vybavenou školní zahradu. Často děti tráví čas venku, v krásné, klidné přírodě, plné zajímavostí. Problémy, které učitelky trápily, jsou v malém počtu dětí, ač je nyní tento stav vyhovující, nemusí dlouho fungovat. Dále složitá doprava při akcích a velmi stísněný prostor pro odpolední odpočinek dětí.

6. základní a mateřská škola

Trvale obývá tuto menší vesnici asi 490 obyvatel. Místní i přespolní děti naleznou v obci základní školu nižšího stupně a pro děti ve věku od 2-6let je k dispozici jednotřídní mateřská škola s počtem 19 dětí. Mateřská škola má svou budovu, ve které je navíc družina a jídelna i pro ZŠ. O děti pečuje učitelka s družinářkou. Práce s dětmi je baví. Obě dvě vidí výhodu ve spojení MŠ do jednoho právního subjektu se ZŠ, už kvůli kontaktům všech dětí. Rodiče mají zájem o MŠ, velmi dobře spolupracují. Škola má dobrý vztah s obcí. Specifikem pro tuto MŠ je, že má velké herní prostory, vlastní jídelnu a odpoledne navštěvují třídu děti ze školní družiny. Děti mají kladný vztah k přírodě. Problémy, které učitelky cítily, jsou v omezené dopravě za kulturními akcemi, malý počet dětí a snobismus z městského pohledu.

7. základní a mateřská škola

Na území této středně velké vesnice žije trvale zhruba 1090 obyvatel. Děti školou povinné mohou navštěvovat základní školu nižšího stupně a pro předškoláky je k dispozici budova mateřské školy s dvěma třídami. Každé třídě náleží jedno patro budovy. Celkem MŠ navštěvuje 58 dětí. Děti jsou dělené podle věku a starají se o ně čtyři učitelky. Práce s dětmi je baví. Ředitelka upřednostňuje ZŠ, ačkoliv jsou s MŠ na stejné úrovni. Mnoho rodičů sváží děti do této MŠ, díky tomu, že je při cestě do jejich zaměstnání. Většina rodičů se podílí na spolupráci se školou. S obcí má škola velmi dobrý vztah. Zajímavostí je, že ač má velké herní prostory, má navíc k dispozici saunu, kterou děti rádi navštěvují. Děti často chodí do přírody, kde mohou chodit krmit daňky, koně, ovce či jiná zvířata. Některé učitelky neviděly žádný problém ve své mateřské škole. Jiné jako problém cítily právě spojení mateřské školy ze základní.

8. základní a mateřská škola

V této středně velké vesnici je trvale hlášeno 970 obyvatel. V obci mají děti k dispozici jednu budovu základní školu vyššího stupně s dvoutřídní mateřskou školou. Mateřskou školu navštěvuje 33 dětí. O děti se starají tři učitelky, které jsou rády, že mohou pracovat s dětmi. Některým z učitelek vyhovuje spojení pod jeden právní subjekt se ZŠ, jiné by preferovaly samostatnost. Spolupráce by mohla být ze strany

rodičů aktivnější. Obec podporuje a stará se o školu. Zajímavost, kterou se může MŠ pochlubit je, že má tzv. mořskou mlhu (stan s inhalací mořské vody pro děti na procvičování dechu). Také má dobře vybavenou školní zahradu, která je společná i pro děti ze základní školy. Ve svém okolí mohou děti prozkoumávat krásnou přírodu. Problém učitelky viděly v tom, že jejich mateřská škola je méně vybavená, než jsou městské mateřské školy. Další problém pocíťovaly v novém předpise, kdy 2leté děti mají navštěvovat MŠ.

9. základní a mateřská škola

Trvalý pobyt na území této menší vesnice má úředně hlášeno 480 obyvatel. Děti školou povinné navštěvují základní školu nižšího stupně a menší děti mají k dispozici jednotřídní mateřské školy s počtem 25 dětí. Dvě učitelky se starají o bezpečí a pohodlí dětí. Oběma tato práce vyhovuje. Výhodou spojení MŠ se ZŠ vidí po stránce ekonomické a v usnadněném přechodu dětí do ZŠ. Jako nevýhodu cítí to, že ředitel ZŠ nemá tak odborný vhled do specifik práce MŠ. Rodiče se zapojují do dění v MŠ, spolupráce je na velmi dobré úrovni jak s rodiči, tak s obcí. Jako zajímavost může obec nabídnout koupaliště, které děti ze školy využívají. Problémy, které učitelky trápily, spočívají ve vysídlování obce, čili nedostatek dětí k naplnění tříd. Dále pocíťují jako obtíž špatnou dopravní obslužnost a nové předpisy (2leté děti v MŠ).

10. mateřská škola

Na území této středně velké vesnice je nahlášeno 590 obyvatel. V obci je pro menší děti k dispozici jednotřídní mateřská škola s počtem 28 dětí. O děti se stará ředitelka a dvě učitelky, které tato práce baví. Mateřské škole vyhovuje být jako samostatný právní subjekt. O všem vědí všichni pedagogičtí pracovníci. Rodiče se rádi zapojují do akcí, jsou vstřícní a ohleduplní. Spolupráce s obcí je velmi dobrá. Jako zajímavost školy považují společné výlety s rodiči a jejich dětmi na kolech, do okolní krásné přírody. Problémy, které učitelky pocíťovaly, byly v zastupování za nemocného pedagoga a v obtížné, drahé dopravě za kulturními akcemi. Dále viděly problém v tom, že jsou neprávem vesnické mateřské školy zavrňované jako méněcenné.

9 PŘÍPADOVÁ STUDIE ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÉ ŠKOLY V NOVOSEDLECH NAD NEŽÁRKOU

Obec Novosedly nad Nežárkou (lidově Novosedla) je poprvé zaznamenána v roce 1359, kdy patřila k panství Strážskému. Jméno obce pravděpodobně vyjadřuje skutečnost vesnice nově osídlené, druhá část názvu "sedly" bezpochyby souvisí se slovy sedět, sedlat, sedlo či sídlo. Vesnice patří do okresu J. Hradec a náleží pod Jihočeský kraj. Obec se rozkládá asi 16kilometrů jihozápadně od J. Hradce a 10kilometrů severovýchodně od města Třeboň. V současné době žije v této středně velké vesnici a přilehlých obcích 656 obyvatel. K Novosedlům nad Nežárkou dále patří obce Kolence a Mláka. Pod Novosedly protéká řeka Nežárka. Pro děti školního věku je v obci k dispozici základní škola nižšího stupně a předškolní děti mohou navštěvovat jednotřídní mateřskou školu. V letošním roce 2012 oslaví Základní a mateřská škola své 100leté výročí od založení. Při tvorbě této studie jsem čerpala z Národní památní knihy, kroniky školy, vzpomínek pamětníků i vzpomínek mých vlastních. Případný zájemce se může o všech změnách, rekonstrukcích a všech akcích týkajících se provozu mateřské školy dočíst v kronice MŠ, která je ve zkrácené podobě k dispozici.

Obrázek 2: Letecký snímek obce Novosedly nad Nežárkou

Zdroj: www.zevzduchu.cz

9.1 Kniha památní – Národní škola v Novosedlech nad Nežárkou

Dějiny v letech 1870 – 1924

Školní jednotřídní budova s naturálním bytem pro učitele byla původně celá dřevěná. Roku 1856 byla zbořena a postavena z kamene, vápna a pokryta taškami. První učitelé byli pan Píbel, po něm pak jeho syn F. Píbel. Od roku 1888 byla rozšířena dvoutřídní škola v trojtřídní s počtem 201 dětí. Roku 1894 založeno cvičiště na zahradě (bradla, hrazda). V témže roce otevřena škola v Kolencích pro dvě třídy. V roce 1900 byla provedena výměna oken, rozšířena kuchyně a založena školní zahrada. Dne 30. března 1908 zahájeno zřízení o novostavbě zdejší školy. O tři roky později započata stavba nové školy za 82.000Kč. **Dne 28. července 1912 odevzdána a vysvěcena nová školní budova. Školní rok 1912-13 se poprvé vyučuje v nové škole s počtem 214 dětí.** V letech 1923-24 byly zavedeny nové předměty – občanská nauka, ruční práce a tělesná výchova povinná i pro dívky. Z tohoto důvodu I. třída z přízemí přestěhovaná do patra proti schodišti. Od roku 1870 do roku 1922 se na škole vystřídal pět řídicích učitelů a šestým byla od roku 1923 první žena učitelka paní M. Háblová.

Obrázek 3: Zápis v kronice z roku 1923-1924

196.		1923-1924.	
Počet dětí na počátku škol. roku.		Na počátku školního roku chodilo do zdejší školy:	
		do I. třídy	21 chlapců, 25 dívek, celkem 46 dětí,
		do II. " "	22 " 27 " 49 "
		do III. " "	21 " 27 " 48 "

Zdroj: Pamětní kniha v Novosedlech nad Nežárkou

Dějiny v letech 1924 – 1954

Počátkem roku 1924 do školy chodilo 128 žáků. V květnu vykonána panem J. Kolářem okresní školní inspekce, kdy vysvětlil členům místní školní rady práva a povinnosti a také projevil všeobecnou spokojenost. Pan starosta obce J. Lidner žádal okresní školní výbor, aby bylo dovoleno ve školní budově zřídit místnost pro poštovní úřad, ale tento návrh byl zamítnut. Díky vysokému počtu žáků I. tříd bylo ve školním roce 1928/29 žactvo rozděleno do dvou tříd. *Tento školní rok navštěvoval tuto školu můj děda J. Bartoš.* V roce 1930 bylo provedeno sčítání lidu v naší republice. Ve zdejší obci 151 domů a 839 přítomných obyvatelů, tudíž o 53 obyvatelů méně než v roce 1920. K přání sboru učitelského jakož i občanstva zakoupila místní školní rada pro zdejší

školu rádio přijímač pro školský rozhlas. Ve školním roce 1934/35 počalo se s vyučováním III. třídy v pobočce dělené podle pohlaví. Ve školním roce 1936/37 byla škola zřízena pro organizaci školy čtyřtřídní. Do školy chodí celkem 151 dětí. Pro přespolní a pro všechny děti zdejší školy zavedla Místní péče o mládež stravovací akci (1940). Školu navštěvoval okresní školní inspektor F. Molík, vždy odcházel spokojený. Školní rok 1944/45 bylo zapsáno 83 dětí do zdejší školy. V měsíci září 1944 vypukla ve zdejší obci přenosná dětská obrna. Onemocnělo několik dětí a 3 z nich zemřely. V době, kdy byla škola obsazena německými uprchlíky, tj. od 15. února do 5. května 1945 nebylo pravidelné vyučování. Dvakrát týdně dávány domácí úkoly v netopených místnostech hostince „U Čápů“, dnešní budova české pošty. Ve dnech 2. – 5. května byla zdejší školní budova obsazena větší jednotkou SS. Škola byla po těchto třech dnech uvnitř zdemolována. *Na toto vzpomíná paní Mašková (rozená Štichová), která viděla, jak byla škola zničena. „Bylo to strašné, co všechno zničili.“*

Obrázek 4: Budova školy v roce 1937

Zdroj: Kronika školy

První části Rudé armády projely Novosedly 9. května 1945. Na konci roku se počet dětí výrazně snížil. Ve školním roce 1945/46 bylo zapsáno pouze 52 dětí na celé škole. *Paní Mašková tento rok nastoupila do 1. třídy spolu s dalšími 5 spolužáky. „Děti do 6let věku byly doma s rodiči neboť neexistovala žádná služba, jako je dnes MŠ. Do této školy jsem denně chodila 3 km. Učil mě pan učitel Urbánek, Kundrát*

a O. Zasadil, se kterým jsme jako děti postavily ve škole jeviště. Na divadla, která jsme na něm hrály, mám velmi hezké vzpomínky. Učila nás také paní Šimárková ručním pracím, kde jsem si ušila jahelniček, který mám schovaný dodnes. Psali jsme perem a v lavici byla jamka na kalamář. Vzpomínám na dřevěný penál, do kterého se pera uklízeli. Nepříjemná vzpomínka, na kterou nikdy nezapomenu je o mé sestře, kterou učitelé přeučovali z levičky na pravačku. Vždy jsem jí litovala.“

Pan J. Fryš si vzpomíná na 1. září 1950, kdy šel poprvé do 1. třídy. „Celkem nás bylo deset, tři kluci a sedm děvčat. Staraly jsme se o školní záhonky a ve čtvrté třídě jsme sázely na návsi stromy. Moje vrba tam dodnes ještě stojí.“

Ve školním roce 1951/52 nastaly změny v učitelském sboru. Jmenovaným ředitelem se stal V. Ryba, učitelkou jmenována A. Rybová. Škola má opět dvě třídy, s pěti postupovými ročníky. Pan J. Fryš si na tohoto ředitele dobře pamatuje, protože nebyl zrovna hodným žákem. Ředitel byl prý přísný, ale spravedlivý. V téže roce postavena ke škole kůlna na drobné nářadí. V prvním patře z prázdné místnosti zřízena shromažďovací místnost školy a žákovská čítárna. V lednu provedl okresní školní inspektor Jan Marek školní inspekci. O rok později byla zřízena žákovská šatna v přízemí, kde se žáci i přezouvají. V roce 1953 založeno Sdružení rodičů a přátel školy na škole (SRPŠ). V tomto roce poprvé náboženství, jako předmět nepovinný.

V roce 1953/54 ředitel školy pan V. Ryba objasnil rodičům význam nového školského zákona o reorganizaci jednotné školy a o úkolech z tohoto zákona vyplývajících. Každý rok provedl odborný zubní lékař prohlídku chrupu všech žáků. Také probíhala každoročně lékařská prohlídka všech žáků. *Vzpomínky pana J. Fryše: „Přijel pan zubař nebo pan doktor a všechny děti prohlídl. Bylo to výhodné, protože rodiče se mnou nemuseli nikam jezdit.“* Tento rok proběhla úřední prohlídka školy školním inspektorem panem J. Markem, kde viděl všechno v pořádku.

Dějiny v letech 1955 – 1975

Školní rok 1954-55 je škola organizována jako dvoutřídní s 5 postupovými ročníky, tento rok se 47 žáků. Ředitelem školy je pan V. Ryba, druhou učitelskou silou je paní A. Rybová, která působí na škole do roku 1969. *Pan Fryš si pamatuje, že musely jako děti povinně sbírat různé byliny. „Dostal jsem jednou medaili za nejlepšího sběratele lipových květů. Často jsme secvičovaly a následně hrály školní divadla, která*

mě bavila. “ Ve školní budově byl roku 1956 zřízen zemědělský útulek, pro který byly uvolněny dvě místnosti (knihovna a školní kabinet). O rok později byla sebrána jedna místnost ze zemědělského útulku, pro veřejnou knihovnu, neboť z přihlášených dětí do útulku jich doházela méně než polovina. V místnostech zemědělského útulku, který byl 1. listopadu 1957 uzavřen, díky ukončení hlavní zemědělské práce, byla umístěna poradna pro matky. Roku 1960 místo dřívější místnosti zemědělského útulku vybudovány dílny. Poprvé v roce 1960 dostávají všichni žáci školní pomůcky i učebnice zdarma. *Na toto vzpomínají oba sourozenci Jitka Vaverková (rozená Bartošová) i Josef Bartoš, kteří měli při svém studiu vše zadarmo.* Roku 1963 se podle možnosti využívá televizního vysílání při výuce. V roce 1967 započaly jednou za 14 dní volné soboty a o rok později všechny volné soboty. *Pamětník J. Bartoš si vzpomíná na to, jak o sobotách museli chodit do školy, chodili na školní brigády (např. okopávání záhonků, natírání plotů, setí, zalévání apod.).* Také bylo zrušeno školní hřiště před školou. Téhož roku uvolněn byt ředitele školy a v bytě zatím zřízen zemědělský útulek. Školní rok 1971-72 byl organizován jako jednotřídní, protože počet žáků klesl na 21. Není naděje, že by se v příštích letech počet dětí nějak podstatně změnil k lepšímu.

Dějiny od počátku mateřské školy v letech 1957 - 1975

Prvopočátky mateřské školy sahají do roku 1957, kdy byl v obci zřízen zemědělský útulek. Od roku 1966 nesl název dětský útulek, a to až do léta 1975. Útulek fungoval převážně jen sezónně, dle potřeb zemědělského družstva. *Pamětník pan J. Fryš si vzpomíná, jak jeho dcery chodily do zemědělského útulku. „Žena je tam vodila a sebou si musely nosit krabičky s obědem. Každé dítě mělo svůj vlastní oběd z domova. Pěstounky to každému dítěti ohřívaly.“* Nejdřív byl umístěn ve zdejší škole, ale místnosti nebyly na sluneční stranu, byly příliš chladné – i v létě se přitápělo a stoupala nemocnost dětí. Až v roce 1960 byl dětský útulek přemístěn do uvolněné, a tehdejšího místního národního výboru pro tento účel, najaté fary. Znovu do budovy školy (byt ředitele) byl dětský útulek přestěhován až po úpravách v roce 1969. O děti se v průběhu let 1957 – 1974 staralo osm pěstounek, kterým patří poděkování za práci, kterou v tehdejších podmínkách vykonávaly (V. Kabourková, L. Šimánková, M. Danielová, B. Danielová, A. Čečková, Z. Baštová, R. Leštinová, F. Kohoutová).

Ve školním roce 1974/1975 byla podána žádost o změnu názvu z „Dětského útulku“ na „Mateřskou školu“. V témže roce byly provedeny úpravy interiéru celé budovy školy, začala se zřizovat školní jídelna. *Na toto vzpomíná J. Fryš, který chodil na brigádu pomáhat stavět školní jídelnu.* **Provoz s názvem Mateřská škola začal 1. září 1975.** Z důvodu navýšení počtu dětí mladších tří let, byly zřízeny roku 1977/78 mikrojesle, které vedla zdravotní sestra paní L. Palečková, pečující o čtyři děti. Mikrojesle zanikly v roce 1990.

9.2 Výtažek z kroniky mateřské školy v Novosedlech nad Nežárkou

Školní rok 1975/1976

Ředitelkou MŠ byla ustanovena paní M. Zasadilová, učitelkou paní F. Kohoutová. Do mateřské školy bylo přijato 26 dětí, z toho 14 chlapců a 12 dívek. Ve škole pracovala školnice, která se starala o úklid mateřské i základní školy. Do školní jídelny nastoupila paní M. Marhounová, která zde pracovala do roku 2011. Dne 5. - 6. dubna vykonala F. Regecová školní inspekci, kde se zaměřila na pozorování stylu a metod práce v průběhu dne, na celkovou prohlídku a činnost školy i ideově politické a pedagogické řízení školy. Doporučila zajistit převlékání starších dětí do cvičebních úborů při tělesné výchově.

Školní rok 1976/1977

Mateřská škola zůstává jednotřídní, je zapsáno 22 dětí, z toho 12 chlapců a 10 dívek. Pedagogičtí pracovníci a zaměstnanci zůstávají jako v minulém roce. Rodiče seznámeni s režimem dne, doporučeno, aby dětem obstarali cvičební úbory. Obě učitelky se zúčastňovaly všech školení k nové koncepci MŠ. Během roku vzrostl počet dětí na 25. V prosinci pořádaly obě školy žakovskou besídku s dvouhodinovým programem scének, básní a písní. V únoru se děti účastnily v kulturním domě Dětského karnevalu, kde pro ně byly připraveny soutěže v přednesu básní, ve zpěvu, dovednostech. Tento rok probíhala školní inspekce a hodnotila práci v mateřské škole kladně. Do 1. postupového ročníku Základní devítileté školy odchází 6 dětí, 4 děti zůstávají v MŠ.

Školní rok 1977/1978

Jednotřídní MŠ, kde je zapsáno 23 dětí, 12 chlapců a 11 dívek. Pedagogičtí pracovníci a zaměstnanci zůstávají stejní. Hovořeno o nových úkolech MŠ a o společném výchovném působení na děti. Během roku vzrostl počet dětí na 26. Například se zvyšoval počet dětí mladších tří let a to na žádost Jednotného zemědělského družstva (JZD). Proto se v tomto roce zřídily mikrojesle, které vedla zdravotní sestra paní L. Palečková, a pečovala o čtyři dvouleté děti. V prosinci učitelky uspořádaly vánoční besídku, kde se účastnily děti ze Základní devítileté školy i děti z MŠ (dále jen ZDŠ). K Mezinárodnímu dni žen nacvičeno pásmo básní a písní o mamince. Do 1. postupového ročníku ZDŠ zapsáno 10 dětí.

Školní rok 1978/1979

Do mateřské školy je zapsáno 22 dětí, z toho 13 chlapců a 9 dívek. Stejní pedagogičtí pracovníci i provozní zaměstnanci. Vypracován a schválen roční plán práce, připraveny měsíční plány pro 5- 6leté děti. Pracujeme podle Programu výchovné práce. Škola je postupně vybavována funkčními pomůckami, zvláště pro matematické představy a jazykovou výchovu. Dne 22. prosince uspořádána dětská vánoční besídka s pořadem scének, básní a písní. Nadílku zajistilo Sdružení rodičů a přátel. Během roku navýšen počet dětí na 27. Do ZDŠ přijato 6 dětí.

Školní rok 1979/1980

Mateřské škola zůstává jednotřídní s počtem 28 dětí ve věku od 3- 6let. Chlapců 17 a dívek 11. Dojíždí 8 dětí. Pedagogičtí i provozní zaměstnanci zůstávají stejní. Individuální práce s dětmi zařazována při hrách a zábavných činnostech. Podařilo se prohloubit kontakt s rodiči, dosaženo dobrých vztahů, což se projevilo i u brigád. Dne 10. - 11. října vykonána celková inspekce okresní inspektorkou Regecovou. Cílem inspekce bylo posoudit úroveň a účinnost řízení, řídicí práce a zhodnotit výsledky práce podle nového programu. Závěr inspekce: učitelky dobře realizují poznatky z cyklické přípravy, úspěšně zajišťují výchovnou práci podle nového programu. Do 1. postupového ročníku ZŠ odchází 8 dětí.

Školní rok 1980/1981

MŠ je jednotřídní s celodenním provozem od 7.00 do 16.45hod. Zapsáno celkem 28 dětí, z toho 17 chlapců a 11 dívek. Šest dětí dojíždí z Jemčiny a Koleneč. Pedagogičtí i provozní zaměstnanci stejní. Mikrojesle přebrala dětská sestra J. Kuželová, pečující o pět dětí. *Na toto vzpomíná pamětnice M. Bartošová (rozená Špuláková), která tyto jesle využívala v roce 1982 pro své druhé dítě, kvůli nástupu do zaměstnání. Vnímala je jako obrovskou pomoc.* Dne 2. října vykonala školní inspektorka H. Dědičová následnou inspekci. Do denních příprav učitelek zapisována příprava na ranní hry. Během roku pro děti uspořádán dětský karneval a prvomájové oslavy. Do 1. ročníku ZŠ odchází 9 dětí, jeden odklad školní docházky na žádost rodičů.

Školní rok 1981/1982

Školní rok zahájen 1. září 1981. Mateřská škola zůstává jednotřídní s celodenním provozem. Je zapsaných 32 dětí, z toho 22 chlapců a 11 dívek. Pedagogičtí pracovníci jsou ředitelka MŠ M. Kotková, učitelka A. Nohavová. V říjnu bylo uskutečněno „Vítání občánků do života“. *Na toto si pamatuje maminka M. Bartošová, která se se svou dcerou Veronikou tohoto vítání zúčastnila. Pan starosta Růžička všechny nově narozené děti přivítal a maminkám byly darovány květiny.* V tomto roce uspořádána besídka, karneval, lampiónový průvod, dětský sportovní den. Během měsíce prosince mateřskou školu navštívila inspekce – finanční oddělení okresního národního výboru (ONV). Do 1. třídy odchází 15 dětí a jednomu chlapci odložena školní docházka.

Školní rok 1982/1983

Do mateřské školy je zapsáno 27 dětí, 17 chlapců a 10 dívek. Mateřská škola funguje s celodenním provozem od 6.45 – 16.30hod. Celkem 10 dojíždějících dětí. V MŠ byla uspořádána besídka s vánoční nadílkou. V březnu uspořádán dětský karneval, v červnu sportovní den. Do 1. třídy odchází 13 dětí, jedno dítě zůstává ještě rok v mateřské škole.

Školní rok 1983/1984

Zapsáno 29 dětí, 19 chlapců a 11 dívek. Dojíždějících dětí celkem pět. Ředitelka školy M. Kotková, zastupující učitelka M. Bednářová. V únoru vyučovala v MŠ praktikantka IV. ročníku Střední pedagogické školy I. Čápová, která od června nastoupila a pracuje zde doposud. Dne 15. února navštívila MŠ okresní školní inspekce. Během roku byl uspořádán karneval, dětský den a výlet do zoologické zahrady. Celkem 10 dětí odchází do 1. třídy ZŠ, pouze 1 dítě má odklad školní docházky.

Školní rok 1984/1985

K 3. září zapsáno 29 dětí, z toho 20 chlapců a 9 děvčat. Od 1. září je MŠ pod správou jednotného zemědělského družstva „Nežárka“. Dojíždí 7 dětí. Pedagogičtí pracovníci beze změny. Provedena inspekce paní Vlasákovou i paní Dědičovou. Dne 12. listopadu děti shlédly a vyslechly koncert „Drak Karamelák“ od K. Daňhela. V měsíci listopadu návštěva okresní hygieničky. Navrženo obložení stěn v MŠ, úprava sociálního zařízení. V průběhu roku pro děti zorganizován karneval, návštěva planetária, beseda s členem veřejné bezpečnosti a májové oslavy. Do 1. třídy základní školy zapsáno 10 dětí.

Školní rok 1985/1986

Na začátku školního roku zapsáno 30 dětí, 17 chlapců a 13 dívek. Z Koleneč dojíždí 3 děti, z Jednot a Jemčiny 8 dětí. Mikrojesle přebrala paní H. Baštová. Vzhledem k zvýšenému počtu dětí v MŠ a děti mladší 3let, byla přijata od 6. ledna do MŠ třetí síla na šest výchovných hodin. Celková okresní školní inspekce ve dnech 4. - 5. února vykonána H. Dědičovou. Během roku uspořádána vánoční besídka, dětský karneval, májové oslavy a oslavy Mezinárodního dne žen. Provoz o hlavních prázdninách nebyl uzavřen. Do 1. třídy ZŠ odchází 11 dětí.

Školní rok 1986/1987

Do mateřské školy zapsáno 29 dětí, z toho 17 chlapců a 12 děvčat. Dojíždí 9 dětí. Pedagogičtí zaměstnanci stejní. Byl vypracován 5letý plán pro MŠ na léta 1986/90. Dne 3. prosince byl pro děti uskutečněn koncert, který pořádal pan K. Daňhel. Dne 14. ledna navštívila MŠ inspekce z okresní hygieny – vše bylo shledáno v pořádku.

Dne 30. března se konalo školení všech zaměstnanců na bezpečnost a ochranu zdraví při práci (BOZP). Během roku vánoční besídka, dětský karneval, návštěva loutkového divadla a lampiónový průvod. *Na toto vzpomíná sestra Veronika Jirsová (rozená Bartošová), která tento školní rok odcházela do 1. třídy. „ Každý jsme hrdě nesly při lampiónovém průvodu svůj zapálený barevný lampión a dávaly pozor, aby nám neshořel.“* Provoz o hlavních prázdninách nepřetržitý. Do 1. třídy ZŠ odchází 11 dětí a 1 s odkladem školní docházky.

Školní rok 1987/1988

Zapsáno do mateřské školy 20 dětí, z toho 11 chlapců a 9 dívek. MŠ zůstává jednotřídní s celodenním provozem od 6.45–16.30 hod. Obě učitelky mají potřebnou kvalifikaci. Roční plán školy byl vypracován v termínu, společně s přílohami a projednán a schválen na srpnové pedagogické radě. V tomto školním roce byly pořádány tyto akce: vánoční besídka, oslavy MDŽ, karneval, návštěva lidové knihovny a divadlo v přírodě. Dne 3. prosince se ředitelka MŠ zúčastnila porady ředitelk jednotřídních MŠ v Tušči. Byla projednána problematika Předškolního vzdělávání. V prosinci, navštívil MŠ stálý host K. Daňhel s hudebním programem pro MŠ i ZŠ. Prázdninový provoz je zajištěn po celé dva měsíce. Do 1. ročníku odchází 7 dětí, 2 děti mají odklad školní docházky.

Školní rok 1988/1989

Do MŠ zapsáno 15 dětí, z toho 8 chlapců a 7 dívek. Během školního roku bylo přijato 5 dětí. Učitelka MŠ slečna I. Čápková se zúčastnila v březnu školení k didaktické technice v mateřských školách. V pátek 14. října se děti MŠ zúčastnily branného dne, který byl pořádán obcí Kolence. Tento rok opět navštívil školu pan Daňhel s koncertem „Jak se hraje pro víly“. Pořádaly se tyto akce: vánoční besídka, exkurze pošty, exkurze JZD, první máj, dětský den, návštěva zámku Kratochvíle. Kontrola prázdninového provozu OŠI paní Dědičovou. Do 1. třídy ZŠ odchází 5 dětí, 1 dítě má odklad.

Školní rok 1989/1990

Školní rok byl zahájen 4. září 1989 s počtem 18 dětí, z toho 10 chlapců a 8 děvčat. Celodenní provoz jednotřídní MŠ od 6.45 do 16.30 hod. O děti se starala ředitelka M. Kotková a učitelka I. Vacková (rozená Čápová). Tento školní rok se děti zúčastnily branného cvičení a disko hrátek.

Školní rok 1990/1991

Během školního roku nebyly prováděny žádné plánované opravy budovy, protože byl přijat návrh na přestavbu MŠ opět za byt pro učitele a z jeslí v prvním patře stavební úpravou zřídit MŠ. Tato přestavba byla započata 24. června a měla být ukončena v září 1991.

Školní rok 1991/1992

V srpnu byla ukončena přestavba MŠ, která se přestěhovala do 1. poschodí místo jeslí a bývalé školní družiny. Na základě vyhlášky Československé republiky bylo zrušeno Sdružení rodičů a přátel školy na zdejší škole. Finanční zůstatek byl převeden do škol a byly zakoupeny sportovní potřeby pro tělesnou výchovu. Do ZŠ odchází 4 děti.

Školní rok 1992/1993

MŠ zahájena s počtem 16 dětí, z toho 10 chlapců a 6 dívek. Ředitelku MŠ zastupuje I. Vacková a jako nekvalifikovaná učitelka je vedena H. Kuželová. Za celý školní rok přibylo do MŠ ještě 10 dětí, z toho tři děti 2,5leté. Děti, které měly maminky na mateřské dovolené, chodily do MŠ ob týden. V měsíci prosinec nás navštívila okresní hygienička. Vše v pořádku, neshlédla žádné nedostatky. Dne 14. ledna navštívila MŠ inspektorka L. Jirsová, prováděla hospitaci u paní Vackové. Děti se tento školní rok zúčastnily vánoční besídky pro rodiče a příbuzné, exkurze zemědělského družstva a soutěže na mezinárodním dni dětí.

Školní rok 1993/1994

V MŠ je zapsáno 19 dětí. Ředitelka MŠ se přihlásila na dvouletý cyklus vzdělávání – dramatická výchova. V tomto roce se děti zúčastnily exkurze do místní pekárny, vánoční besídky, mikulášské nadílky, exkurze v místní jednotě a oslavy

Mezinárodního dne dětí. Dne 2. května nastoupil do funkce nový ministr školství I. Pilip. Dne 6. května nově MŠ uspořádala den otevřených dveří pod názvem „Hrajeme si všichni“. Do 1. třídy odchází 5 dětí.

Školní rok 1994/1995

Přihlášených 20 dětí do MŠ. Ředitelkou zůstává M. Kotková, učitelka V. Smutná. Ředitelka MŠ se zúčastnila školení „S flétničkou za písničkou“. Z mateřské školy se přihlásilo 17 dětí na hru na flétnu. *Vzpomínám si, že mezi skupinu dětí, které hrály na flétnu, jsem patřila i já se sestrou.* „Velice mě to bavilo a občas si ráda zapískám.“ Od začátku školního roku jsou děti zapojeni do soutěží z časopisů: Mateřídouška, Pusík a Rodina a škola. Děti se tento školní rok zúčastnily vánoční besídky, dětského karnevalu, exkurze v místní jednotě a pekárně. Ke konci roku zapsáno 28 dětí. Do ZŠ odchází 5 dětí.

Školní rok 1995/1996

Školní rok začal 4. září s počtem 31 dětí. V březnu se konalo zasedání obecního úřadu Novosedly nad Nežárkou na téma školství. Ředitelka MŠ přednesla OÚ zprávu o práci MŠ, počet dětí, výchovný program, požadavky. Do mikulášské nadílky byli zapojeni i rodiče. Před vánocemi se děti jely podívat do muzea v J. Hradci na „živý Betlém“. Pro děti to byl neuvěřitelný zážitek. Další akcí byla výstava dinosaurů v Č. Budějovicích. Během jarních měsíců se děti mohly účastnit stavění máje, pálení čarodějnic, lampiónového průvodu, oslavy dne matek, dětského dne a přivítání prázdnin. Do 1. třídy odchází 12 dětí.

Školní rok 1996/1997

Školní rok začal 2. září s počtem 13 dětí. Vlivem nízkého počtu dětí začaly obě pedagogické pracovnice pracovat na zkrácený úvazek. Během školního roku se počet dětí zvýšil, na 24. Přišla nová školnice K. Menclová místo L. Brabcové. Ředitelka MŠ se účastnila porady na MŠ „Sluníčko“ v Třeboni, kde se projednávaly převážně organizační záležitosti. Děti tento rok navštívily místní obecní úřad, podívaly se do 1. třídy, účastnily se v knihovně „Dne s Andersenem“, připravily s učitelkami vánoční besídku a kulturní program ke dni matek. Od února do dubna se děti MŠ zúčastnily

plaveckého výcviku v J. Hradci. *Do 1. třídy ZŠ odchází 9 dětí a mezi ně patřím i já se sestrou Monikou.*

Školní rok 1997/1998

Všechny nás vítala opravená budova školy a dětem i rodičům se zde líbilo. Obec využila možnost přihlásit se do Programu obnova venkova a získané dotace investovala do rekonstrukce objektu. Byla opravena fasáda, vyměněna okna a škola byla zateplena. Počet přihlášených dětí v září je 21. Pedagogičtí i provozní zaměstnanci zůstávají stejní. V září navštívila naši školu inspektorka z České školní inspekce, dále kontrola MŠ a kontrola školní jídelny. Všechny kontroly bez závad. Přes hlavní prázdniny byla MŠ uzavřena kvůli úpravě interiéru. Do 1. třídy ZŠ odcházejí 4 děti, dva chlapci mají na žádost svých rodičů odklad školní docházky.

Školní rok 1998/1999

Ve školním roce zapsáno 26 dětí. Jedno dítě dojíždí z Roseče. Školnice je společná pro ZŠ i MŠ. Ředitelka MŠ absolvovala „Logopedickou prevenci v předškolním věku“, ze kterého si odnesla osvědčení. Slavnostní vyhlášení výsledků a udělení titulu „Jihočeská vesnice roku 1998“ proběhlo 9. října v sále zdejšího kulturního domu, kde děti recitovaly básně. Během roku se děti spolupodílely na výtvarné soutěži „Naše vesnice“, pekly cukroví, vystupovaly při vánoční besídce, účastnily se na lampiónovém průvodu a dojížděly na plavecký výcvik. Dne 14. května se ředitelka MŠ zúčastnila přednášky a praktického semináře Dr. Heyrovské v Č. Budějovicích, který byl velmi přínosný pro práci v MŠ. Do školy odchází 8 dětí, 6 dětí dostalo odklad z Pedagogicko-psychologické poradny v Třeboni. V měsíci červenci byla MŠ uzavřena.

Školní rok 1999/2000

Do MŠ je přihlášeno 20 dětí. Tři děti dojíždějí. Obě učitelky pracují na zkrácený úvazek. Během roku se děti zúčastnily exkurze místní pekárny, vánoční besídky, návštěvy 1. třídy, malování na plátěné tašky, plaveckého výcviku a navštívily Červenou Lhotu. Jako každý rok se děti mohly zúčastnit soutěživého dne „Víš, co umíš“. V měsíci listopadu nás navštívila inspektorka z České školní inspekce, provedla kontrolu MŠ,

řídící i výchovnou činnost. Hodnocení inspekce bylo kladné pro MŠ, ale i pro vedení obecního úřadu v péči o budovu školy a o celou vesnici. Do 1. třídy odchází 12 dětí, odklad školní docházky má 1 dítě.

Školní rok 2000/2001

Od září je přihlášeno 14 dětí. Pedagogičtí zaměstnanci stejní, kuchařka stejná, uklízečka J. Tondlová. Ředitelka MŠ na celý úvazek, učitelka MŠ vyučuje i na ZŠ. V září letošního roku si MŠ připomíná své 25leté výročí. Učitelka MŠ se zúčastnila semináře „Taneční hrátky v MŠ“, pořádané pedagogickým centrem v Č. Budějovicích. Během roku byly pro děti zorganizované tyto aktivity: návštěva 1. třídy, plavecký výcvik, čarodějnické běsnění, lampiónový průvod obcí, sportovní den s názvem „Znáš přírodu kolem sebe“, již po čtvrté zajištěn organizací AVZO Kolence. V červnu u příležitosti „setkání rodáků“ a přátel obce Novosedly nad Nežárkou si děti připravily krátké představení básní a písní. Celá budova školy se návštěvníkům moc líbila, měli radost, že budova ZŠ je v obci zachována a slouží svému účelu. Do 1. třídy odchází 5 dětí, 2 chlapci mají odloženou školní docházku o jeden rok.

Školní rok 2001/2002

Přihlášeno 16 dětí, z toho 3 děti byly přihlášeny k docházce na tři dny v měsíci. Čtyři děti dojíždí z okolních obcí. Kolektiv zaměstnanců školy zůstává nezměněn. Provoz vyhovuje všem rodičům. Pro děti byly během roku zorganizovány tyto akce: divadlo z Prahy, kouzelník, malování na hedvábí, mikulášský balíček, vánoční besídka, plavecký výcvik, pohádkový zápis do 1. třídy ZŠ, karneval, rej čarodějnic, cyklistická soutěž (BESIP a AVZO) a den dětí. Po celý školní rok byla velice dobrá spolupráce se ZŠ. Do 1. třídy odchází 4 děti a 1 dítě má odloženou školní docházku.

Školní rok 2002/2003

Počet přihlášených dětí 20. Čtyři děti dochází na pět dní v měsíci. Dojíždějících dětí je pět. Kolektiv zaměstnanců MŠ stejný. V letošním roce bude MŠ přecházet do právního subjektu se ZŠ, proto i koncepce školy byla již zpracována společně. **K 1. listopadu 2002 byla sloučena MŠ, ŠJ, ŠD se ZŠ v jeden právní subjekt.** Ředitelka ZŠ převzala některé pravomoci ředitelky MŠ a M. Kotková vykonává funkci

vedoucí učitelky v MŠ. Provozní zaměstnanci jsou zařazeny pod ZŠ. Chystal se „Den otevřených dveří“ = Škola oslavila 90. výročí založení, děti z MŠ a ZŠ připravily nástěnný kalendář. Do třídy ZŠ odcházejí 4 děti. Přes letní měsíce MŠ uzavřena.

Školní rok 2003/2004

Do školy přihlášeno 17 dětí k celodenní docházce. Sedm dětí dojíždí z okolí Roseče, Mláky a z Lomnice nad Lužnicí. Pedagogičtí zaměstnanci jsou stejní jako minulý rok. Koncem října naši školu navštívily ředitelky MŠ z okresu Písek, které uskutečnily seminář na téma „Rámcový vzdělávací program v praxi MŠ“, konkrétně mezilidská komunikace vedoucí ke sblížení vztahů. Naše škola se velmi kladně prezentovala a byla vybrána jako ukázková škola. Do 1. třídy odchází 4 děti, 2 děti mají odklad.

Školní rok 2004/2005

Přihlášeno 21 dětí ve věku od 2,5 do 7 let. Obě učitelky se pravidelně účastní dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP). Letos jsme zařazeni i do vzdělávání v rámci JIPUZ do oblasti „Z“. Zapojily jsme se do Dětského fondu UNICEF s názvem „Ušij panenku – zachrániš děti“. V mateřské škole jsme ušili Jeníčka a Mařenku. Konalo se II. setkání rodáků v obci s možností nahlédnutí do budovy školy. Všem se budova i interiér školy moc líbil. Do 1. třídy ZŠ odcházejí 4 děti, odklad dostalo jedno dítě.

Školní rok 2005/2006

Přihlášených dětí 21, ve věku od 2-7 let. Pedagogičtí zaměstnanci beze změn. Tento školní rok jsem sama poprvé v MŠ měla možnost vykonávat 14 denní praxi. „Práce s dětmi mě velice bavila, děti moc dobře spolupracovaly.“ Do 1. třídy odchází 7 dětí. V měsíci červenci a srpnu bude provoz MŠ přerušen. V celé budově školy budou prováděny stavební práce (úpravy sociálního zařízení, v prostorách MŠ výměna radiátorů, úpravy ve školní jídelně, v prostorách sklepa a úprava terénu na školní zahradě).

Obrázek 6: Sociální zařízení v mateřské škole

Obrázek 7: Školní zahrada

Zdroj: vlastní fotodokumentace

Školní rok 2006/2007

Do MŠ je přihlášeno 20 dětí. Na začátku školního roku je docházka dětí rozdělena na každodenní celodenní, pětidenní a čtyřhodinová. Celkem 11 dětí dojíždí z okolních obcí. Pedagogický personál beze změn. Děti byly v keramické dílně v Děbolíně, kde si namalovaly hrneček, vyráběly obrázek a vše si odnesly domů. Přijato příští školní rok do MŠ 10 dětí, což školu velice těší. Do 1. třídy odchází 2 děti.

Školní rok 2007/2008

Přihlášeno 28 dětí, ve věku od 2,5 - 6 let. Pracují zde dvě kvalifikované učitelky na celý úvazek. Celkem dojíždí 13 dětí. Během měsíce října a listopadu se obě učitelky účastnily seminářů DVPP. Již od září začaly děti vyrábět dárečky pro „Vánoční jarmark“, který naše škola pořádala společně s Občanským sdružením Kvítek pomoci. Výtěžek z celé této akce byl věnován dětem zdejší školy a lidem a dětem s handicapem. Při zápisu do MŠ přijato 8 dětí. Do 1. třídy odchází 9 dětí.

Školní rok 2008/2009

Celkem do MŠ přihlášeno 27 dětí. Začátkem září obdrželi všichni rodiče první číslo časopisu „Předškoláček“. Pedagogičtí zaměstnanci stejní. Druhou adventní neděli proběhlo v prostorách školy „Vánoční tvoření“. Vyráběli se nejrůznější andílci, obrázky, sádrové ozdoby a mnoho dalších věcí. *Celý měsíc únor jsem jako praktikantka ze Střední pedagogické školy z Prachatic vykonávala souvislou praxi ve zdejší mateřské škole.* Od února začala rekonstrukce tělocvičny v budově školy. K zápisu do MŠ přišlo 9 dětí. V tomto roce uspořádané III. setkání rodáků. Do 1. třídy odchází 5 dětí, 2 děti mají odklad školní docházky.

Školní rok 2009/2010

Pro letošní školní rok zapsáno 27 dětí. Stejní zaměstnanci na škole. Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále jen ŠVP PV) s podtextem „Pojďme si hrát“. V listopadu proběhlo na škole autorské čtení. V letošním roce poprvé MŠ musela děti odmítnout z kapacitních důvodů. *Odmítnut byl i můj synovec Ondřej Jirsa.* V tomto roce se podařilo upravit hernu mateřské školy díky získané dotaci z Grantového programu na opravy a rekonstrukce MŠ - výměna podlahové krytiny, zakoupení nábytku a dětských herních koutků. Také byla opravena sedací plocha u dětského pískoviště a dopadová plocha pod dřevěnou sestavou „Rudolf“ na školní zahradě. Do 1. třídy odchází 7 dětí.

Školní rok 2010/2011

Tento školní rok zapsaných 24 dětí. Školné se v MŠ neplatí. Kroužky pro děti jsou angličtina pro předškoláky, hrajeme si s flétničkou a taneční kroužek. V tomto roce

je ŠVP PV doprovázen projektem „Po stopách indiánů“. V obcích Novosedly nad Nežárkou, Kolence a Mláka byly vybudovány dětská hřiště. K zápisu přišlo 12 dětí, jedné žádosti nebylo vyhověno. Do 1. třídy odchází 11 dětí.

Školní rok 2011/2012

Celkem přijato 25 dětí. *Tento rok nastoupil i můj 3letý synovec Ondřej. Do školky se těší, že si pohraje s kamarády.* V prosinci si pro rodiče děti připravily Vánoční besídku. Po vstoupení děti mohly vytvářet vánoční přáníčka, dekorace, povídali si u cukroví a vánočního čaje. Spolupráce s rodiči je na dobré úrovni. Od 1. ledna 2012 pracuje ve školní kuchyni nová kuchařka paní L. Doktorová. Na měsíc červen učitelky s dětmi připravují pásmo písní k příležitosti 100letého výročí školy. Do 1. třídy bude odcházet 5 dětí.

Obrázek 8: Budova školy v současné době

Zdroj: vlastní fotodokumentace

Vzpomínky naší rodiny

Do této školy chodil můj děda, otec, teta, mé dvě starší sestry, já s dvojčetem a nyní i můj synovec. Všichni jsme vždy byli spokojeni a šťastni v této budově. Rádi vzpomínáme na zážitky, které se nám udály v letech, kdy jsme měli čest navštěvovat tuto školu. Můj otec mi vyprávěl, jak mu ředitel školy řekl: „Pepíku, Pepíku, tobě ta lavice bude horká.“ „A taky že byla,“ dodává otec s úsměvem na rtech. Vzpomíná také na to, jak utekl z fary, když se mu nechtělo odpoledne spát. Když si každý z nás zavzpomínáme, vždy si vybavíme nějakou historku, které se zasmějeme.

V sobotu ráno čtyřletý synovec Ondra povídá mamince: „Maminko, mně se chce do školky.“ A v pondělí povídá: „Maminko já nepudu do školky, já si chci pohlát s bláhou.“

Vzpomínky učitelek, které ve zdejší mateřské škole pracují přes 25 let

Před 25 lety si děti více vzájemně pomáhaly, byly kamarádštější, častěji spolu komunikovaly a měly lepší výslovnost. Byly zvyklé si více kreslit, a hrát. Hra byla prioritní. Znaly pohádky a rádi si v knihách listovaly a chtěly od učitelek vše číst. V dnešní době některé děti místo knížky sledují televizní pořady nebo počítač. Některé děti neznají klasické pohádky a jsou méně pozorné. Nyní si děti vyprávějí o tom, co jim koupila maminka nebo co viděly v televizi. Hra ustupuje do pozadí a děti vymýšlejí „lotroviny.“ Mateřská škola od založení roku 1975 vždy fungovala nepřetržitě s průměrným počtem 25 dětí. Pamatujeme si na období, kdy děti chodilo 37, ale také období krize s počtem 13 dětí. O následujících 2-3letech víme, že děti mít budeme. Co bude za další a další roky nikdo neví. Obec se zajímá o dění ve škole, stará se a podporuje ji. Myslíme si, že jsou rodiče rádi, že mají mateřskou školu v obci.

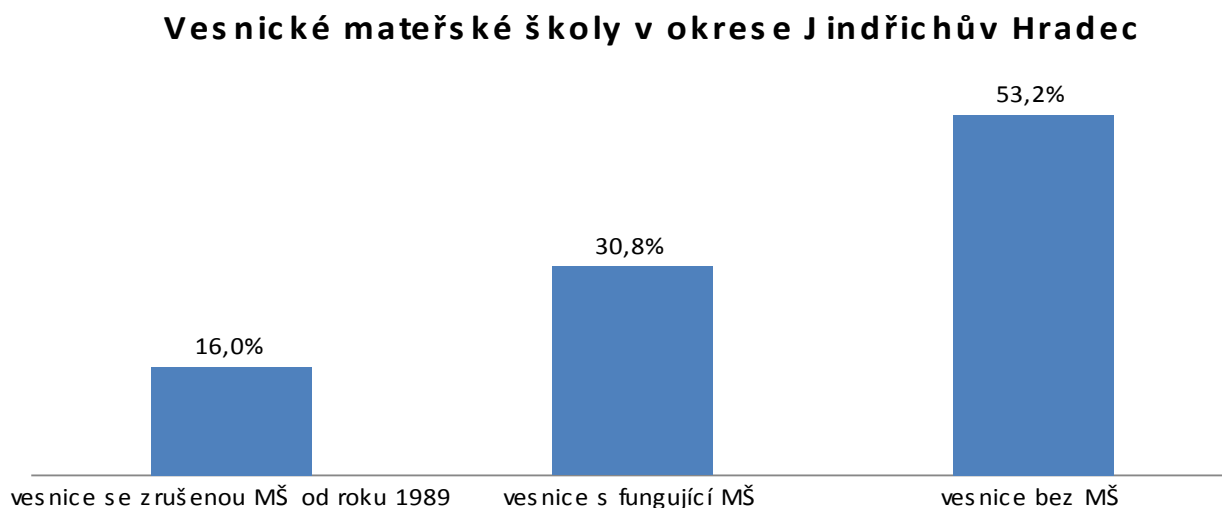
Byly jsme dlouhý čas jako samostatná organizace a to nám více vyhovovalo. Viděli jsme do finančních prostředků, pořádali jsme si sami akce, nebyli jsme vázaní na nikoho dalšího.

Vyhlídky Základní a Mateřské školy v Novosedlech n. Než. do budoucnosti

Obec má v současné době 656 obyvatel ze všech tří místních částí (Novosedly nad Nežárkou, Kolence, Mláka). Počet dětí mladších šesti let je v obci celkem 60, což je vysoký počet. Do naší mateřské školy chodí i děti z okolních vesnic jako je Roseč, Hatín, Stajka, Kolence, Mláka či Ratiboř. Perspektiva školy je do budoucnosti velmi dobrá, díky zájmu rodičů z okolních obcí. Starosta obce podporuje a zajímá se o dění školy. O tuto školu mají rodiče svých dětí zájem. Převážná většina místních obyvatel navštěvovala tuto školu v dřívějších dobách. Rodáci jsou vždy pyšní na školu a její stálý provoz. V červnu letošního roku škola oslaví 100leté výročí od založení. Tato práce by měla být, kromě jiného, dárkem k jejím stým narozeninám.

10 PREZENTACE VÝSLEDKŮ

Obrázek 9: Vesnické mateřské školy v okrese Jindřichův Hradec

Z výsledků se ukázalo, že v okrese J. Hradec je celkem 94 obcí. Vesnických mateřských škol je 16% (15 mateřských škol) od roku 1989 zrušených. Fungujících vesnických mateřských škol v současné době je 30,8% (29 MŠ). Celkem 53,2% tj. 50 obcí bez mateřské školy.

Obrázek 10: Mateřské školy jako právní subjekty

Graf poukazuje na to, kolik mateřských škol spadá do jednoho právního subjektu se základní školou. Celkem 37,9%(11) samostatně fungujících mateřských škol a 62,1% (18) tvoří mateřské školy spojené do jednoho právního subjektu se základní školou.

Problémy, které se ve vesnických mateřských školách objevily:

- závislost na dopravě při kulturních akcích, složitá a drahá dopravní obslužnost
- snížení počtu dětí do budoucna, vysídlování venkova
- některé stísněné prostory v budově školy (šatna, ložnice, třídy)
- zastupování za nemocného pedagoga, složitě vybírání dovolené
- nedostatek finančních prostředků
- nové předpisy (od 2let dětí do mateřské školy)
- snobismus z městského pohledu, vesnické MŠ zavrhané, jako méněcenné
- spojení MŠ s družinou v ranních i odpoledních hodinách
- spojení mateřské školy pod jeden právní subjekt se základní školou, podřízenost
- mateřská škola je méně vybavená, než jsou městské mateřské školy

Řešení problémů:

Nejvíce se vyskytoval problém v drahé a složité dopravní obslužnosti za kulturními akcemi. V malotřídních mateřských školách je malý počet dětí a právě kvůli tomu se nenaplní celý autobus a cesta je drahá. Různá divadelní, hudební představení či výukové programy se vždy snaží školy pozvat do MŠ, což se jim daří. Daleké výlety za kulturními akcemi jsou omezené, ale každá z těchto školek alespoň třikrát do roka jede do města za kulturou. Řešení tohoto problému vidím v tom, že mateřské školy budou pořádat akce spolu se základní školou. Pokud jsou mateřské školy jako samostatná organizace, musejí si zařídit mikrobus, do kterého se vejde menší počet dětí.

Počet narozených dětí je stále klesající, a proto se právě vesnické mateřské školy bojí o své přežití. Myslím si, že pokud obec a rodiče dětí budou mít zájem mít v obci školku, bude jim fungovat nadále. Jaké mají perspektivy tyto školy do budoucna? Ač se děti rodí čím dál méně, pořád bude potřeba dávat děti do MŠ. V MŠ, které jsem zkoumala, mají nyní dětí dost. Počty ve třídách jsou vysoké a nevyhovující na práci. Každá učitelka by si představovala práci s maximálním počtem 20 dětí na třídu.

Prostory ve školách se dají zvětšit jedině rekonstrukcí a přestavbou, ale zdaleka ne všude je to možné zrealizovat. Tento problém nemá jiné řešení.

Zástup za nemocného pedagoga je právě na malých MŠ velkým problémem, díky malému počtu pedagogů. Pokud je nemoc dlouhodobější, musí se hledat záskok a to není zcela jednoduché. S tímto souvisí i složité vybírání dovolené. Jak si vyberete dovolenou, když jste na školce pouze jedna učitelka a družinářka? Řešení vidím takové, že družinářka bude muset zastoupit za učitelku a plánovat, připravovat činnosti do družiny i do MŠ.

Další problém se ukázal v nedostatku finančních prostředků, který trápí většinu škol. Řešením by mohlo být hledání sponzorů.

Nové předpisy, podle kterých 2leté děti mají navštěvovat mateřskou školu, se učitelkám zdály nesmyslné. Pokud je škola jednotřídní s počtem 25 dětí ve věku 2let, nedokážu si představit, jak se s nimi pracuje. Dvouleté děti by měly být ještě doma s maminkou či chodit do jeslí. Narušují činnosti a mají krátkodobou pozornost na to, aby vydržely být soustředěné na připravený program.

Snobismus z městského pohledu nebyl až tak častým problémem, ale vyskytl se. Proč si toto lidé z města myslí? Asi proto, že ve městě mají mnoho možností, aktivit, kulturního vyžití a na vesnicích nemají tolik možností. Řekla bych, že nemají pravdu. Často děti z vesnických MŠ jsou klidnější, více přátelské, mají bližší vztah k přírodě a ke svému okolí. To je pro mě důležitější, než když bude dítě umět tančit jako baletka, zpívat jako slavík, kreslit jako malíř, ale nebude se umět hezky chovat ke svým kamarádům, rodičům a k přírodě.

Spojení družiny s mateřskou školou není vyhovující. Po ráno v tom nevidím až takový problém, když děti postupně přicházejí, školáci se starají o malé děti a hrají si s nimi. Potíž je při odpoledních hodinách, kdy se sejdou v družině děti 3leté až 12leté. Připravte si pro tyto věkové kategorie činnosti? Tato práce je celkově náročnější na přípravu a organizaci celého dne.

Spojení základní školy s mateřskou je po stránce finanční výhodnější pro obec. Některé mateřské školy byly dříve samostatné a více jim vše fungovalo, řešily vše hned. Dnes, pokud jsou spojené, ředitel nebo ředitelka ZŠ nemá tak odborný vhled do specifik práce učitelky v MŠ. Řešení bych viděla v tom, že pokud budou MŠ pod ZŠ, měl by ředitel podstoupit nějaký kurz o práci učitelek v MŠ, aby věděl, co tato práce obnáší. Pak by mohl jinak reagovat na některé situace a více by učitelky chápal. Nebo v rámci možností zvýšit pravomoci vedoucí MŠ.

Jen v jedné škole si myslí, že jsou vesnické mateřské školy méně vybavené než MŠ městského typu. Osobně si myslím, že to není pravda. Měla jsem možnost navštívit vesnické i městské MŠ a jejich vybavení bylo leckdy srovnatelné, ne-li ve vesnických MŠ lepší. Záleží na zřizovateli, jestli se o MŠ stará a zajímá se o jejich potřeby a přání.

Většina přání pro zlepšení MŠ spočívala ve finanční hotovosti na nákup nového vybavení, jako je např.: nová lůžka, hračky, nábytek do tříd i na zahradu nebo na opravy budov např. výměna oken, zateplení, výměna střešní krytiny apod.

11 DISKUSE

V rámci kvalitativního šetření jsem se z výsledků dozvěděla, jaké drobné problémy trápí vesnické mateřské školy. Některé problémy mě překvapily, ač se daly předvídat. V každé zkoumané vesnické mateřské škole měli podmínky i organizaci v pořádku, v rámci svých možností. Všechny učitelky byly rády, že mají možnost pracovat ve vesnické mateřské škole, už kvůli malému počtu zaměstnanců, klidnějšímu prostředí a využívání při vycházkách s dětmi bezprostřední blízkosti přírody.

Problémy, které jsem vyzkoumala, se vyskytují určitě i v městských mateřských školách a jsou podobné. Řekla bych, že většina z těchto problémů není tak závažná jako jeden problém vesnických mateřských škol v současné době. Tím problémem myslím boj o přežití těchto malotřídních škol. Dříve bylo více mateřských škol vesnického typu. Proč se tyto školy rušily? Problém byl ve velmi malém počtu dětí. Dnes je sice dětí také málo, ale většina mateřských škol je spádových, do kterých se děti sváží z okolních obcí a tím se počty naplní a škola může dále fungovat. Ty obce s mateřskými školami, které zbyly, musejí nyní prokazovat, že je obec potřebuje. Perspektivy škol, které fungují, jsou zatím na dobré úrovni. Byla by škoda vesnické mateřské školy rušit.

Ač má bakalářská práce poukazovat na problémy ve vesnických mateřských školách, z výzkumu jsem se dozvěděla také, jak jsou pro rodiče mateřské školy v obcích důležité. Školy jsou vizitkou, kulturním centrem obce, kterou se mohou chlubit. Děti na kulturních událostech přednášejí, recitují, zpívají písně a rodiče mohou být hrdí na své šikovné děti. Byla by přeci škoda děti svázat do měst, když mohou navštěvovat školu v místě jim blízkém. Děti vstupují do prvního institucionálního zařízení a tou je mateřská škola, ve které by se děti měly cítit dobře. V teoretické části píši, že děti se snáze adaptují do prostředí, které je jim důvěrně známé a tudíž se v něm cítí spokojeny. Obec by si měla hledět a být hrdá na svou základní a mateřskou školu, která je kulturním šperkem či znakem jejich obce. Pokud obec nemá žádnou mateřskou školu či základní školu, přestává mít vlastní kulturu.

Na naši školu v Novosedlech nad Nežárkou jsem já i všichni pamětníci hrdí. Novosedly vždy žily čilým kulturním životem, ale hlavně žijí i dodnes, což je zvláště chvályhodné. Pamětníci, se kterými jsem vedla rozhovory, vzpomínali s láskou a úctou na krásnou školu, která do dálky září čistotou. Jsem pyšná, že jsem tuto školu mohla navštěvovat.

ZÁVĚR

Přemýšlím nad poslední závěrečnou stranou této práce. V bakalářské práci jsem chtěla upozornit na drobné problémy ve vesnických MŠ a nastínit cestu k jejich řešení, čehož jsem docílila.

V teoretické části se zabývám podmínkami a organizací předškolního vzdělávání, které jsou důležité pro fungování každé mateřské školy. V praktické části jsem zjistila, jaké problémy trápí vesnické mateřské školy. Při celkovém pohledu na závěrečnou práci vidíme, že každou mateřskou školu něco trápí a v mnohých problémech se shodují. V mateřských školách se ukázaly chyby, které neměly vždy jasné řešení. Ne každý problém se zvládne rychle zmírnit či zcela odstranit. V každé mateřské škole je trápil vysoký počet dětí na třídu. Vyhovující počet dětí pro učitelky je do 20 dětí, což by bylo optimální pro každou MŠ. Toto učitelky neuváděly jako problém, protože s tím se nedá nic dělat. Zákon je zákon a předpisy jsou předpisy.

Pracovat na mé bakalářské práci mi bylo potěšením, ráda jsem se seznámila s novými lidmi a poznala nové mateřské školy, jejich prostředí, vybavení a okolí. Při tvorbě případové studie o historii Základní a mateřské školy v Novosedlech nad Nežárkou, jsem byla nadšená a překvapená. Nahlédnutí do kronik a pamětních knih pro mě bylo zajímavostí. Nejvíce ze všeho mě bavilo vyhledávání informací z kronik naší školy.

Byla bych ráda, kdyby se má práce stala inspirací pro vesnické mateřské školy, obecní úřady malých obcí a jejich obyvatele. Aby připomněla, jak důležitou roli hrají mateřské a základní školy v životě vesnic, že stojí za to za ně bojovat a i přes jistou ekonomickou zátěž, kterou obci přináší, si je udržet, vážit si jich a podporovat je.

Chtěla bych poděkovat své vedoucí, paní Mgr. Evě Svobodové za to, že mi toto téma nabídla ke zpracování a za její ochotu při konzultacích mé práce.

Závěrem bych chtěla poděkovat všem učitelkám, ředitelkám, pamětníkům obce, kteří mi umožnili provést můj výzkum, byly velmi ochotní a vstřícní. V neposlední řadě děkuji paní J. Markešové, za její ochotu a pomoc při získávání informací ohledně mateřských škol v okrese Jindřichův Hradec.

V červnu při IV. setkání rodáků a oslav 100let školy, bude možnost nahlédnout do mé práce. Tuto práci věnuji ke stému výročí založení školy v obci Novosedly nad Nežárkou.

SEZNAM POUŽITÉ A CITOVANÉ LITERATURY

BEČVÁŘOVÁ, Zuzana. *Současná mateřská škola a její řízení*. 1.vyd. Praha: Portál, 2003, 154 s. ISBN 80-717-8537-7.

BRUCEOVÁ, Tina. *Předškolní výchova: deset principů moderní pedagogiky a jejich aplikace v praxi*. 1.vyd. Praha: Portál, 1996, 172 s. ISBN 80-717-8068-5.

BURKOVIČOVÁ, Radmila. *Přípravné vzdělávání učitelů mateřských škol: (vybraná problematika)*. Vyd.1. V Ostravě: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, c2006, 194 s. ISBN 80-736-8239-7.

KOPŘIVA, Nováčková, Nevolová, Kopřivová. *Respektovat a být respektován*. 3. vyd. Kroměříž: Spirála, 2008. ISBN 978-809-0403-000.

OPRAVILOVÁ, Eva a Vladimíra GEBHARTOVÁ. *Rok v mateřské škole: učebnice pro pedagogické obory středních, vyšších a vysokých škol*. Vyd.1. Praha: Portál, 2003, 496 s. ISBN 80-717-8847-3.

SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování*. vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 322 s. ISBN 978-80-247-1821-7.

SMOLÍKOVÁ, Kateřina. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2004, 48 s. ISBN 80-870-0000-5.

SVOBODOVÁ, Eva (2007a). *Obsah a formy předškolního vzdělávání*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2007, 75 s. ISBN 978-80-7040-940-4.

SVOBODOVÁ, Eva (2007b). *Prosociální činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe, c2007, 133 s. ISBN 978-80-86307-39-8.

SVOBODOVÁ, Eva. *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Vyd.1. Praha: Portál, 2010, 166 s. ISBN 978-807-3677-749.

VAŠUTOVÁ, Jaroslava. *Být učitelem: co by měl učitel vědět o své profesi*. Praha: Univerzita Karlova, 2002, 51 s. ISBN 80-729-0077-3.

ze vzpomínek učitelek, pamětníků Základní a mateřské školy v Novosedlech nad Nežárkou:

učitelka M. Kotková a učitelka I. Vacková

pamětnice M. Mašková (rozená Štíchová) – narozena v roce 1939 (73let)

pamětník Jindřich Fryš – narozen roku 1944 (68let)

pamětnice Jitka Vaverková (rozená Bartošová) – narozena roku 1952 (60let)

pamětník Josef Bartoš – narozen roku 1957 (55let)

pamětnice Marie Bartošová (rozená Špuláková) – narozena roku 1955 (57let)

pamětnice Veronika Jirsová (rozená Bartošová) – narozena roku 1980 (31let)

vzpomínky a informace od paní J. Markešová, Odbor školství, mládeže a tělovýchovy
Jindřichův Hradec

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

HOLDEN. Zrcadlo.blogspot.com: Maslowova pyramida lidských potřeb. *Zrcadlo.blogspot.com* [online]. 2008 [cit. 2012-03-13].

Dostupné z: <http://zrcadlo.blogspot.com/2008/06/maslowova-pyramida.html>

SOA v Třeboni - Digitální archiv. DIGITÁLNÍ ARCHIV, Státní oblastní archiv v Třeboni. *Digitální archiv: Kronika školy z obce Novosedly nad Nežárkou* [online]. 2007 [cit. 2012-03-13].

Dostupné z:

<http://digi.ceskearchivy.cz/DA?lang=cs&menu=0&doctree=1kgsnog&id=440>

SOA v Třeboni - Digitální archiv. DIGITÁLNÍ ARCHIV, Státní oblastní archiv v Třeboni. *Digitální archiv: Kronika školy z obce Novosedly nad Nežárkou* [online]. 2007 [cit. 2012-03-13].

Dostupné z:

<http://digi.ceskearchivy.cz/DA?lang=cs&menu=0&doctree=1kgsnof&id=439>

Novosedly nad Nežárkou, oficiální web obce. OBECNÍ ÚŘAD NOVOSEDLY N. NEŽÁRKOU. *Škola Novosedly nad Nežárkou* [online]. 2007 [cit. 2012-03-14].

Dostupné z:

http://www.novosedly.cz/nove/pages/index.phppg=obr_detail&img=fotogalerie_polozky_110.jpg&id_fotogal=39&id=110

Města a obce online: Seznam měst a obcí v okrese (106). *Okres Jindřichův Hradec* [online]. 1996-2012 [cit. 2012-03-14].

Dostupné z: <http://mesta.obce.cz/vyhledat2.asp?okres=3303>

Jihočeský kraj - seznam škol: Mateřské školy Jindřichův Hradec. [Www.seznamskol.cz](http://www.seznamskol.cz) [online]. 2009-2012 [cit. 2012-03-14].

Dostupné z:

<http://www.seznamskol.eu/typ/materskaskola/kraj=jihocesky&okres=jindrichuvhradec>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Otázky do rozhovoru pro vesnické mateřské školy

Příloha č. 2: Fotografie Základní a mateřské školy v Novosedlech nad Nežárkou

Příloha č. 3: Fotografie obce Novosedly nad Nežárkou

Příloha č. 1

Otázky do rozhovoru pro vesnické mateřské školy

2. Od kdy pracujete v této škole?
3. Kolik dětí máte tento školní rok zapsaných? Je tento počet vyhovující?
4. Máte kolegyni? Jste na třídě dvě?
5. Jaké máte úvazky? Zvládáte se překrývat?
6. Jaký máte vztah se zřizovatelem? Pokud něco potřebujete, je schopna vyhovět?
7. Vidíte do financí, organizujete si sami koupit potřebných pomůcek, plánování aktivit nebo o všem rozhoduje ředitelka ZŠ?
8. Jaké má výhody a nevýhody spojení MŠ do jednoho právního subjektu ZŠ?
9. Je obec hrdá na svoji MŠ?
10. Co si myslíte, jsou rodiče rádi, že mají v obci MŠ?
11. Jak byste charakterizovala spolupráci s rodiči?
12. Co cítíte jako problém vesnických mateřských škol?
13. V čem vidíte výhody vesnických mateřských škol?
14. Co byste si přáli zlepšit?

Pokud se jednalo o jednotřídní MŠ, pokládala bych ještě tuto otázku:

15. Ztěžuje něco práci v jednotřídních mateřských školách? Pokud ano, proč?

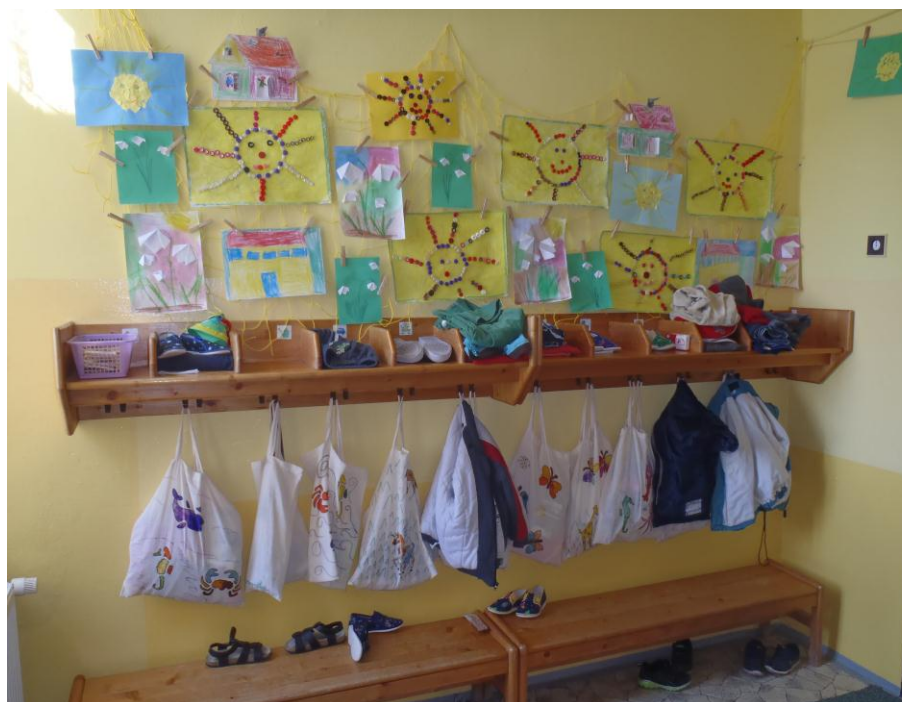
Příloha č. 2:

Fotografie Základní a mateřské školy v Novosedlech nad Nežárkou

Obrázek 10 : Herna

Obrázek 11: Šatna

Zdroj: vlastní fotodokumentace

Příloha č. 3

Fotografie obce Novosedly nad Nežárkou

Obrázek 12: Kostel sv. Václava

Obrázek 13 : Dětské hřiště

Zdroj: vlastní fotodokumentace